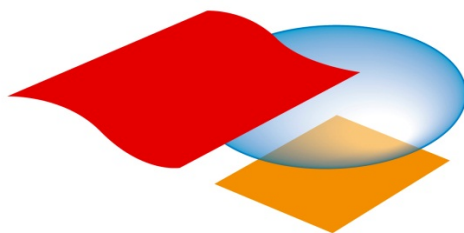

Renteberekening door Gerechtsdeurwaarders

---

*Een verkennend onderzoek naar de wijze van renteberekening in de meest
voorkomende gerechtsdeurwaarders softwarepakketten*

BUREAU FINANCIËEL TOEZICHT

Utrecht, 4 december 2012

Inhoudsopgave:

Verantwoording onderzoek en samenvatting.....	3
DEEL I.....	7
Een verkennend onderzoek.....	7
1. Inleiding.....	8
2. Kader.....	10
2.1 Systematiek van renteberekening.....	10
2.1.1 Rekenkundig.....	10
2.2 Rol van de gerechtsdeurwaarder.....	11
2.3 Wettelijke regels.....	12
3. Onderzoeksbevindingen.....	14
3.1 Omvang en looptijd van de gemiddelde vorderingen.....	14
3.2 Samenstelling van de softwaremarkt bij gerechtsdeurwaarders (volgens BFT gegevens) ...	15
3.3 Casusuitwerking.....	16
3.3.1 Verschil in uitkomsten renteberekeningscasus.....	20
3.4 BFT enquête.....	20
3.4.1 Gebruikte softwarepakketten.....	20
3.4.2 Wijzigingen in softwarepakketten.....	21
3.4.3 Interne acties bij gerechtsdeurwaarders naar aanleiding van de publiciteit.....	22
3.4.5 Totale omvang van de bij debiteuren in rekening gebrachte rente.....	24
3.4.6 Afspraken met opdrachtgevers om rente te behouden.....	24
4 Conclusies en aanbevelingen.....	25
DEEL II.....	28
Een nader onderzoek naar de mogelijke softwarefout.....	28
1. Inleiding.....	29
2. De berekeningswijze.....	29
3. Verrichte onderzoekshandelingen.....	30
4. Bevindingen.....	31
4.1 Algemene bevindingen.....	31
4.2 Specifieke dossierbevindingen.....	32
5. Samenvatting.....	32
Bijlagen.....	34

Bijlage 1	Wetsartikelen 3:277 BW; 6:43 BW; 6:44 BW; 6:119 BW; 6:119a en artikelen 237 e.v. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.....	34
Bijlage 2	Voorbeeld van een eenvoudige renteberekening.....	37
Bijlage 3	BFT enquête onder gerechtsdeurwaarderskantoren.....	38
Bijlage 4	De Toezichthoudende rol van het BFT, nader geduid.....	42

Verantwoording onderzoek en samenvatting

Eind november 2011 heeft het Bureau Financieel Toezicht (BFT) kennis gekregen van mogelijke niet juiste renteberekeningen in debiteurendossiers van gerechtsdeurwaarders. Daarnaast heeft de landelijke pers, mede op voorspraak van een betrokken debiteur bij een individuele tuchtklacht tegen een gerechtsdeurwaarder, aandacht besteed aan een mogelijk niet juiste berekeningswijze^{1 2}.

Los van de vraag of dit binnen de (beperkte) wettelijke toezichttaak van het BFT ligt³, heeft het BFT, als onafhankelijk en maatschappelijk betrokken toezichthouder, de noodzaak gevoeld om naar deze signalen een verkennend onderzoek in te stellen. In dit rapport treft u de uitkomsten van dit onderzoek aan.

Dit rapport heeft als titel: 'Renteberekening door gerechtsdeurwaarders'. De gedachte kan dan al snel opkomen dat het rapport een sluitend antwoord geeft op de vraag of alle gerechtsdeurwaarders de rente op de juiste wijze berekenen en doorbetalen aan de rechthebbende. Die vraag heeft het BFT niet in volle omvang onderzocht en beantwoord. Maar wat is dan wel onderzocht? Dat zijn de volgende onderwerpen (opgesplitst in twee rapportonderdelen):

Deel I

Dit is een weergave van het verkennende onderzoek. Daarbij wordt ingegaan op de volgende onderwerpen:

- het onderzoekkader:
  - de wijze van renteberekening;
  - de rol van de gerechtsdeurwaarder in debiteurendossiers;
  - het wettelijke kader;
- het verrichte verkennende onderzoek naar:
  - de gemiddelde omvang en looptijd van een door een gerechtsdeurwaarder te incasseren vordering;
  - de meest gebruikte softwarepakketten door gerechtsdeurwaarderskantoren;
  - de meest voorkomende renteberekeningsmethoden;
  - de door het BFT uitgevoerde enquête onder gerechtsdeurwaarderskantoren en de uitkomsten daarvan.

De vastleggingen en uitkomsten van dit deel van het onderzoek zijn voorgelegd aan de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) en het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Dit

---

¹ Algemeen Dagblad; 14 januari 2012.

² Mede naar aanleiding van de publiciteit zijn meerdere vragen gesteld in de Tweede Kamer de Staten-Generaal. Bijvoorbeeld: 17-01-2012, Mondelinge vraag van het lid Van Toorenborg (CDA) aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over het bericht dat deurwaarders vaak te veel geld geïnd hebben (Algemeen Dagblad, 14 januari 2012); 30-01-2012, De beantwoording van deze vragen door de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ; 20-07-2012, Vragen van de leden Recourt en Groot (beiden PvdA) aan de ministers van Veiligheid en Justitie en van Financiën over de werkwijze van gerechtsdeurwaarders; 26-09-2012, De beantwoording van deze vragen door de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

³ Voor een nadere uiteenzetting van de inhoud en omvang van de wettelijke toezichttaak van het BFT op gerechtsdeurwaarders wordt verwezen naar bijlage 4.

heeft tot nuttige aanvullingen geleid. Tevens waren de opmerkingen (ontvangen in mei en juni 2012) aanleiding voor uitvoering van Deel II van het onderzoek.

Deel II

In dit deel van het onderzoek wordt nader ingegaan op een mogelijk niet juiste methode van renteberekening in softwarepakketten bij gerechtsdeurwaarderskantoren. Uit de gegevens van de uitgevoerde enquête (zie Deel I van dit rapport) blijkt dat bij enkele gerechtsdeurwaarderskantoren sprake is van de in het krantenartikel van 14 januari 2012 genoemde softwarefout, namelijk renteberekening op basis van een onjuiste rentegrondslag. Op basis van deze gegevens is bij de betreffende kantoren een nader steekproefsgewijs onderzoek uitgevoerd. Daarop wordt in Deel II van dit rapport ingegaan.

De belangrijkste samenvattende bevindingen van het onderzoek zijn:

Deel I

Het onderzoek toont aan dat in de door gerechtsdeurwaarders gebruikte softwarepakketten verschillend wordt omgegaan met de wijze van afboeking op schulden (bij betalingen door de debiteur). Dat heeft gevolgen voor de renteberekening. De verschillen worden vooral veroorzaakt door het bij voorrang afboeken van betalingen op de (niet rentedragende) kosten en op de nog niet verschenen rente⁴. Uitgaande van een gemiddelde looptijd en omvang van het uitstaande bedrag is de omvang van deze afwijking beperkt.

Bovendien kan gesteld worden dat dergelijke beperkte verschillen niet ten voordele zijn gekomen van de gerechtsdeurwaarders maar worden doorbetaald aan crediteuren / opdrachtgevers van de gerechtsdeurwaarder (behalve in enkele gevallen waarin bijzondere afspraken zijn gemaakt). Dat is gezien de werkwijze / systematiek bij gerechtsdeurwaarderskantoren, waarbij de opbrengsten voor de gerechtsdeurwaarder (voor verrichte werkzaamheden) niet in directe relatie staan tot de renteberekening, ook te verwachten.

Het BFT doet de volgende aanbevelingen:

1. Bevorder een eenduidige uitleg en toepassing van de geldende wet- en regelgeving op het gebied van de afboeking van ontvangsten (betalingen) op de openstaande bedragen van debiteuren.

---

⁴ In bijlage 1 van dit rapport treft u een overzicht aan van wetsartikelen die van belang zijn voor de renteberekening. In die artikelen wordt gesproken over 'verschenen rente' (BW 6:44) en 'lopende rente' (BW 6:44).

In het kader van deze rapportage is *verschenen rente* (op grond van de BW 6:44 jo. BW 6:119a): de rente die is toegevoegd aan de rentegrondslag (zie deel I paragraaf 2.1.2). *Lopende rente* is de rente die nog niet (BW 6:44 jo. BW 6:119a) aan de rentegrondslag is toegevoegd.

Voor wat betreft het opeisbaarheid van beide rentecomponenten wordt verwezen naar BW 6: 119 en 119a. Daar wordt invulling gegeven aan het moment waarop de rente verschuldigd is. Meestal is dit het moment waarop sprake is van verzuim door de schuldenaar. In de dagelijkse praktijk is rente, na verzuim (en aanzegging), dagelijks opeisbaar.

De KBvG heeft hierin reeds een initiatief genomen door het instellen van een commissie die zal komen met aanbevelingen ten aanzien van bijvoorbeeld de berekening van samengestelde interest, de imputatieregeling van art. 6:44 BW, etc. Leden van de commissie zijn de heren J. Nijenhuis (voorzitter), mr. G.J. Knijp, prof. mr. F.R. Salomons, mr. W.E. van Bentem, N.J.M. Tijhuis en J.N. Reijn.

2. Pas alle bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijnde softwarepakketten aan in het verlengde van de in aanbeveling 1 bedoelde eenduidige uitleg van de wet- en regelgeving. Dit geldt eveneens voor de wijze van de verwerking van ontvangsten van de debiteur op vorderingen en de renteberekening.
3. Draag er zorg voor dat nadere eisen worden gesteld aan bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijnde softwarepakketten. Realiseer dat dergelijke pakketten worden voorzien van een softwarevalidatie en assurance, waarbij wordt verklaard dat de software betrouwbaar en volgens de wettelijke systematiek werkt (zodra de eenduidige uitleg als bedoeld in aanbeveling 1 voorhanden is).
4. Het BFT heeft niet van alle gerechtsdeurwaarders een reactie ontvangen op de uitgevoerde enquête (zie Deel I, hoofdstuk 3.4). De uitkomsten van de enquête geven daarom geen volledig beeld. Mede om die reden is het wenselijk dat de KBvG al haar leden nogmaals oproept om onderzoek te verrichten naar de correcte werking van de renteberekening in de bij hen in gebruik zijnde softwarepakketten. Immers, de jurisprudentie maakt duidelijk dat de verantwoordelijkheid voor de correcte werking van de bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijnde softwarepakketten berust bij de individuele gerechtsdeurwaarder.

DEEL II

In dit deel van het verkennend onderzoek is een beperkte steekproef⁵ uitgevoerd bij gerechtsdeurwaarderskantoren die hebben aangegeven dat bij hen sprake is van de in het krantenartikel van 14 januari 2012⁶ genoemde softwarefout.

Op basis van die beperkte steekproef kan het volgende worden geconcludeerd:

1. In afgesloten dossiers, waarin de rente is berekend op basis van software waarin de softwarefout aanwezig was zoals genoemd in het AD artikel, is niet gekozen voor een structurele herberekening van de rente op basis van de in de praktijk meest voorkomende berekeningswijzen, te weten: de *KSU renteberekeningsmethode* of de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'*. Ondanks dat blijkt uit de uitgevoerde steekproef geen structurele en substantiële benadeling van debiteuren. Daar waar de debiteur incidenteel teveel heeft betaald, is dit bedrag doorbetaald aan de crediteur.
2. De feitelijke werking van de oude⁷ renteberekeningsmodule is, als gevolg van de installatie van de nieuwe renteberekeningsmodule, niet meer vast te stellen⁸. In de afgesloten dossiers

---

⁵ Van de kantoren die geen gegevens hebben aangeleverd in de enquête (zie Deel I van dit rapport), kan niet worden vastgesteld of daar mogelijk ook sprake is van de genoemde fout. Deze kantoren zijn niet betrokken in het onderzoek.

⁶ Algemeen Dagblad; 14 januari 2012.

die onderdeel uitmaakten van de steekproef, waar bij de afsluiting gebruik is gemaakt van de oude renteberekeningsmodule, heeft deze berekeningswijze niet tot noemenswaardige financiële nadelen voor de debiteur geleid.

3. Door de gerechtsdeurwaarder wordt de rente met enige regelmaat gebruikt om de afrekening / declaratie 'sluitend' te maken. Vaak is er dan nog sprake van een kleine resterende schuld. Er wordt dan besloten het restant aan rente niet meer te innen. Daardoor ontvangt de crediteur / opdrachtgever minder rente dan waarop in juridische zin recht bestaat. De redenering hierbij is dat de extra incasso-opbrengst niet opweegt tegen de extra kosten die gemaakt moeten worden voor de incasso.
4. Met het installeren en inregelen van de nieuwe renteberekeningsmodule worden de dossiers thans berekend op basis van de *KSU renteberekeningsmethode* of de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'*.

---

⁷ Hiermee wordt bedoeld, de renteberekening die heeft plaatsgevonden op basis van de berekeningsmodule waarin de in het AD genoemde softwarefout aanwezig was.

⁸ Wel is uit de individuele dossiers af te leiden wat er binnen het dossier aan rente in rekening is gebracht bij de debiteur en wat is afgerekend met de crediteur (opdrachtgever van de gerechtsdeurwaarder).

DEEL I

Een verkennend onderzoek

1. Inleiding

In dit deel van het onderzoek wordt inzicht gegeven in een belangrijk facet van de renteberekeningsmethode, namelijk de vraag hoe binnen de meest gebruikte softwarepakketten bij gerechtsdeurwaarders wordt omgegaan met de renteberekening.

Het is gebaseerd op literatuurstudie, verkregen informatie van de belangrijkste softwareleveranciers en op ontvangen informatie van de gerechtsdeurwaardersbranche.

De te beantwoorden vragen voor dit deel van het onderzoek zijn:

1. *Is de omvang van het te betalen rentebedrag afhankelijk van het gebruikte softwarepakket (en de daarin opgenomen renteberekeningswijze)?*
2. *In hoeverre is inzichtelijk te maken aan wie mogelijk onjuist berekende rente ten goede is gekomen?*

Om deze vragen te beantwoorden, wordt in het rapport op hoofdlijnen ingegaan op het geldende kader (de wijze van renteberekening, de rol van de gerechtsdeurwaarder ten aanzien van incasso dossiers en het wettelijke kader). Daarna zullen de onderzoeksbevindingen worden weergegeven. Afgesloten wordt met de conclusies en aanbevelingen.

In dit deel van het onderzoek zijn de volgende beperkingen aangebracht:

1. Niet alle vormen van incasso (en renteberekening) worden behandeld. Dat zou het aantal varianten ten aanzien van gemaakte afspraken en de gevolgen daarvan voor de wijze van renteberekening te groot maken en draagt niet bij aan het geven van inzicht in het kader van het verkennende karakter van dit onderzoek. Voor de uitwerking is in dit rapport gekozen voor een eenvoudige fictieve casus waarbij een verplichting tot betaling van een geldsom naar aanleiding van een vonnis centraal staat.
2. Varianten van renteberekening die eventueel kunnen spelen rondom consumentenkrediet en een mogelijk onterechte opslag (vanwege een onjuiste toepassing van het jaarlijks kostenpercentage (JKP)⁹ in combinatie met een wijziging van de hoogte van de wettelijke

---

⁹ In het verleden ook wel genoemd de Effectieve jaarrente. Het jaarlijks kostenpercentage (JKP) is gebonden aan een wettelijk maximum en is gelijk aan het percentage van het geldende wettelijke rente percentage vermeerderd met maximaal 12 procentpunten.

Het JKP bestaat uit de totale kosten van het krediet voor de consument, uitgedrukt in een percentage op jaarbasis van het totale kredietbedrag.

Onder de totale kosten van het krediet worden verstaan alle kosten van het krediet, met inbegrip van rente, commissielonen, belastingen, kosten in verband met nevendiensten die verplicht af te sluiten zijn bij het krediet en vergoedingen van welke aard ook, die de consument in verband met de kredietovereenkomst moet betalen en die de kredietaanbieder bekend zijn, met uitzondering van notariskosten. Het JKP heeft als doel om de consument in de gelegenheid te stellen om verschillende kredietaanbiedingen met elkaar te vergelijken. Wettelijk kader: artikel 7:71 BW, artikel 4:20, eerste lid Wet financieel toezicht in samenhang met artikel 1 Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (BGfo), artikel 53 BGfo, Bijlage A van het BGfo. (BRON: <http://www.afm.nl/nl/professionals/regelgeving/thema/consumentenkrediet/kostenpercentage.aspx>)

rente) blijven buiten beschouwing. Voor de wijze van berekening van rente en de afboeking van betalingen door debiteuren, zoals bedoeld in dit deel van het onderzoek, is dit niet van belang. Mogelijke wijzingen in van toepassing zijnde rentepercentages zijn niet onderzocht, eveneens als de feitelijke verwerking van posten, storneringen, terugboekingen, etc.

3. Aangezien het gaat om een onderzoek naar de systematiek van renteberekening binnen softwarepakketten is in deze fase van het onderzoek geen onderzoek gedaan in individuele (lopende en afgewikkelde) dossiers van gerechtsdeurwaarderskantoren.
4. Eventuele maatwerk aanpassingen of wijzigingen die individueel kunnen worden aangebracht binnen softwarepakketten zijn niet onderzocht.

Binnen dit deel van het onderzoek zijn de volgende onderzoekshandelingen verricht:

1. Het doornemen van relevante literatuur¹⁰.
2. Bij het bestuur van de KBvG is navraag gedaan naar de gemiddelde omvang en looptijd van een debiteurendossier per gerechtsdeurwaarderskantoor.
3. Op basis van bij het BFT bekende gegevens is een selectie gemaakt van de (veel) voorkomende softwarepakketten.
4. Bij leveranciers en / of gebruikers van softwarepakketten is een beschrijving opgevraagd van de (actuele) verwerkingswijze van de component rente binnen een debiteurendossier. Tevens zijn enkele rekenvoorbeelden opgevraagd.
5. De KBvG is gevraagd om inzichtelijk te maken wat de omvang is van de in rekening gebrachte rente aan debiteuren en in hoeverre dit is doorbetaald aan crediteuren / opdrachtgevers. De KBvG heeft aangegeven deze informatie niet te kunnen leveren, althans geen informatie te kunnen leveren die gebruikt kon worden voor deze rapportage.
6. Omdat geen informatie kon worden verkregen via de KBvG (zie onder 5.) heeft het BFT een schriftelijke enquête uitgezet onder alle gerechtsdeurwaarderskantoren. De opzet van deze enquête is opgenomen in bijlage 3. De enquête is verzonden op 3 april 2012 met het verzoek om te reageren voor 17 april 2012. Uiteindelijk is gewacht met verwerking van de gegevens tot 23 april 2012. De daarna ontvangen enquête formulieren zijn in de uitkomsten van de enquête niet meer verwerkt. De respons is aangevuld met andere binnen het BFT bekende gegevens (zoals: omzetgegevens en aantallen dossiers per ultimo jaar). Gezamenlijk zijn deze gegevens bewerkt via een geautomatiseerd statistisch analyse pakket.

Hierna zal eerst aandacht worden besteed aan de systematiek van de renteberekening, de rol van de gerechtsdeurwaarder en de belangrijkste van toepassing zijnde wettelijke normen (hoofdstuk 2). Vervolgens zullen de onderzoeksbevindingen van het verkennend onderzoek worden behandeld (hoofdstuk 3). Afgesloten wordt met de conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 4).

---

¹⁰ Opgemerkt dient te worden dat ten aanzien van het wettelijke kader inzake de renteberekening relatief weinig (vak)literatuur is aangetroffen. Het BFT heft gebruik gemaakt van: mr. G.J. Knijp, Executief 7/8 2004, 'Betaling, toerekening en rentegrondslag'; mr. W.H.B. den Hartog Jager, *Ars Aequi Libri* 2012, 'Wettelijke rente'.

2. Kader

In dit hoofdstuk zal op hoofdlijnen worden ingegaan op de systematiek van renteberekening, de rol van de gerechtsdeurwaarder in het kader invordering van schulden en de wettelijke regels.

2.1 Systematiek van renteberekening

Hierna zal kort worden ingegaan op de wijze van renteberekening.

2.1.1 Rekenkundig

De berekening van de rente kan het eenvoudigst worden uitgelegd aan de hand van de volgende formule:

$$\frac{\text{Bedrag (rentegrondslag) X Percentage X Aantal dagen}}{100 \times \text{Totaal aantal jaardagen}} = \text{verschuldigde rente.}$$

De verschillende onderdelen van de formule worden hierna op hoofdlijnen uitgelegd:

2.1.2 Bedrag (rentegrondslag)

Het bedrag is het totaal bedrag waarover rente wordt berekend. In dit verband wordt gesproken over de rentegrondslag.

Deze rentegrondslag kan bestaan uit de volgende onderdelen:

1. De hoofdsom (De hoofdsom is het bedrag dat de debiteur verschuldigd is aan de crediteur uit hoofde van een verbintenis). Dit bedrag wordt zo mogelijk vermeerderd met de toegewezen (buitengerechterlijke) kosten.¹¹
2. De verschenen rente. Onder verschenen rente wordt verstaan de rente die toegevoegd wordt aan de rentegrondslag.¹² Het maakt daarbij voor de wijze van berekenen niet uit of het gaat om de wettelijke rente of een contractueel overeengekomen rente.¹³

---

¹¹ Er wordt wel gesteld dat kosten, zoals executiekosten, proceskosten en in sommige gevallen de buitengerechterlijke kosten, eveneens onderdeel uitmaken van de hoofdsom en dat ze daardoor 'meetellen' voor de renteberekening. Voor de executiekosten (bij verkoop van goederen van de debiteur) geldt dat die als eerste worden voldaan uit de opbrengsten van de executie (artikel 3:277 BW). Voor de proceskosten geldt dat het gaat om een door de rechter in zijn vonnis opgenomen beslissing over de verdeling van de kosten tussen procespartijen. Dergelijke kosten worden in het vonnis separaat benoemd en maken in principe geen onderdeel uit van de (oorspronkelijke) hoofdsom. Voor de buitengerechterlijke kosten geldt dat ze in het vonnis vaak onderdeel zijn gaan uitmaken van de hoofdsom (in dit rapport benoemt als 'het bedrag').

¹² Zie voetnoot 4.

¹³ Ten aanzien van de verschenen rente geldt dat in veel contracten wordt bepaald dat de verschenen (vervallen) rente periodiek bij de hoofdsom wordt opgeteld en daarvan deel gaat uitmaken (na afloop van elke periode). Mr. G.J. Knijp stelt daarover (mr. G.J. Knijp, Executief 7/8 2004) : 'Dat is met name aantrekkelijk voor kredietverschaffers, omdat op deze wijze na elke bijtelling steeds een nieuwe – hogere – grondslag ontstaat voor de berekening van de lopende rente gedurende de alsdan aanvangende nieuwe renteperiode. Dit (contractuele) systeem verschilt enigszins van de regeling van de wettelijke rente in art. 6:119 BW. In lid 2 van dat artikel is bepaald dat telkens na afloop van een jaar de rentegrondslag voor de wettelijke rente bestaat uit de hoofdsom plus de over het voorgaande jaar verschenen wettelijke rente, zónder dat daarbij is bepaald dat die verschenen wettelijke rente onderdeel gaat uitmaken van de (nieuwe) hoofdsom. Het verschil tussen beide regelingen is – daargelaten thans de periode die moet zijn verstreken voordat een nieuwe rentegrondslag wordt vastgesteld – evenwel voornamelijk theoretisch. In beide gevallen neemt immers de rentegrondslag voor

2.1.3 Percentage (noemer) / 100 (deler)

Het percentage geeft het verschuldigde aantal procenten rente weer dat de debiteur dient te betalen over het bedrag. Dit percentage betreft de contractuele (afgesproken) rente of de wettelijke rente.

Ten aanzien van de renteberekening dient onderscheid te worden gemaakt in:

1. Enkelvoudige rente. De rente wordt over één periode (vaak korter dan 1 jaar) berekend en uitsluitend over de aanvankelijke rentegrondslag. De rente wordt niet rentedragend.
2. Samengestelde rente. De berekende rente wordt aan het einde van een periode bij de rentegrondslag gevoegd en wordt op zijn beurt ook weer met rente belast (er is dan sprake van 'rente-over-rente').

Het Burgerlijk Wetboek (BW) geeft met name in 6:119 / 119a BW aan hoe hiermee dient te worden omgegaan. In artikel 6:119 lid 2 BW is gekozen voor een systeem waarbij de rente na een jaar wordt opgeteld bij de rentegrondslag.

2.1.4 Dagen (noemer) / 365 (deler)

Dit betreft het aantal dagen waarover rente verschuldigd is. Het feitelijk aantal dagen waarover rente wordt berekend, wordt bepaald door het verschil tussen de aanvangsdatum waarop een renteverplichting ontstaat en de datum dat een mutatie plaatsvindt (in de rentegrondslag, bijvoorbeeld als gevolg van een betaling) tot aan het moment van algehele voldoening.¹⁴

2.2 Rol van de gerechtsdeurwaarder

Indien vorderingen worden aangeboden aan de gerechtsdeurwaarder zal vaak eerst worden getracht de vordering in het zogenaamde minnelijke traject te incasseren.

Er kan ook voor worden gekozen, indien partijen er in het minnelijke traject niet uitkomen, de zaak voor te leggen aan een rechter. De rechter zal dan op basis van de in het geschil gebrachte stukken een vonnis wijzen. In dit vonnis zal worden vastgesteld wat de uiteindelijke som is die de debiteur dient te voldoen aan de crediteur. Dit zal veelal bestaan uit het verschuldigde bedrag en kan vermeerderd worden met de buitengerechtelijke kosten (te weten de kosten die zijn gemaakt om de vordering zonder een gerechtelijke procedure te innen en de eventuele rente daarover¹⁵). Daarnaast kan de debiteur veroordeeld worden in de proceskosten.

De gerechtsdeurwaarder is belast met de uitvoering van het vonnis. Met andere woorden, de gerechtsdeurwaarder draagt er door zijn tussenkomst zorg voor dat de debiteur het in het vonnis genoemde bedrag uiteindelijk voldoet aan de crediteur.

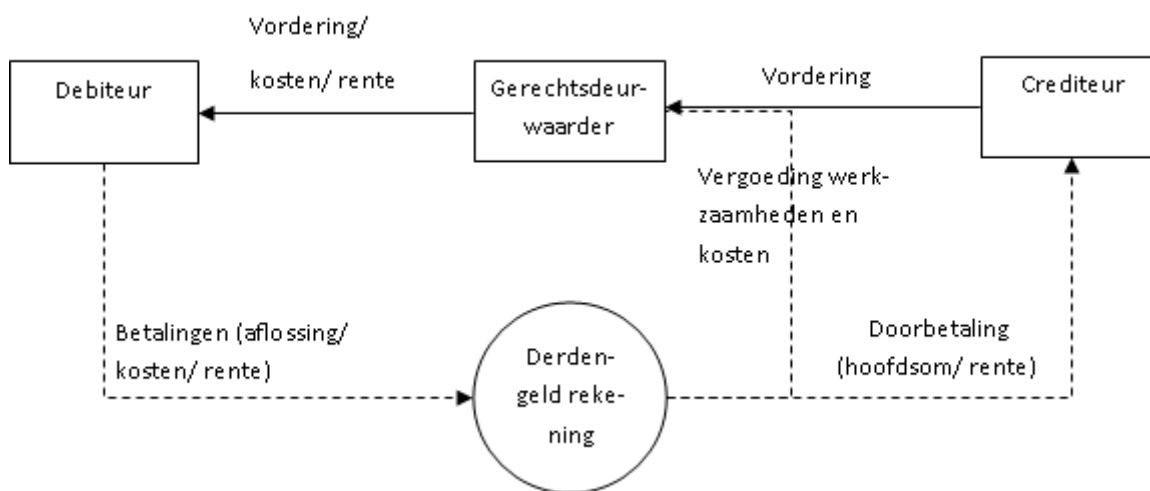
de nieuwe periode van de lopende rente toe met het bedrag van de over de laatste periode opeisbaar geworden rente, en het maakt voor de berekening verder niet uit of die toegenomen rentegrondslag nu gelijk is aan de nieuwe hoofdsom waarvan de inmiddels verschenen rente deel is gaan uitmaken (veelal de contractuele situatie), dan wel of deze grondslag is samengesteld uit de oorspronkelijke hoofdsom vermeerderd met de verschenen rente die niet als onderdeel van die hoofdsom moet worden gekwalificeerd (zoals het geval is bij de wettelijke rente).'

¹⁴ De 365 die wordt genoemd in de deler, wordt bepaald door het aantal dagen dat een jaar telt. In veel gevallen wordt daarbij uitgegaan van 365 dagen per jaar. Echter, ook wordt wel gerekend met 360 dagen per jaar of een ander getal dat het werkelijk aantal dagen per jaar weergeeft (rekening houdend met schrikkeljaren). Voor de berekening maakt dit niet substantieel uit, zolang het aantal dagen dat gebruikt wordt in de noemer maar niet groter is dan het totaal aantal dagen per jaar dat wordt gebruikt in de deler.

¹⁵ Zie ook voetnoot 11.

Het zal duidelijk zijn dat in het kader van de invordering de gerechtsdeurwaarder eveneens kosten zal maken.

Schematisch kan de betrokkenheid van de gerechtsdeurwaarder als volgt worden weergegeven:

In de praktijk speelt de gerechtsdeurwaarder een belangrijke rol bij de berekening van rente over een geldsom die betaald moet worden. Iedere gerechtsdeurwaarder maakt voor de renteberekening gebruik van een softwarepakket. Via de softwarepakketten wordt per dossier (vordering) steeds een dergelijke berekening gemaakt. De verantwoordelijkheid voor de werking van deze pakketten ligt bij de individuele gerechtsdeurwaarder. De hoogste tuchtrechter (voor de gerechtsdeurwaarders) heeft daarover in een arrest van 2005¹⁶ uitgesproken dat de gerechtsdeurwaarder verantwoordelijk is voor de correcte werking van het in gebruik zijnde automatiseringspakket¹⁷.

2.3 Wettelijke regels

In het kader van dit verkennend onderzoek zal summier worden ingegaan op de artikelen 6:43, 6:44 en 6:119 / 119a BW.¹⁸ Deze artikelen bevatten bepalingen aangaande de nakoming van verbintenissen en toerekenen van een betaling, in het bijzonder de betaling van een geldsom en de wettelijke rente.

De volgorde waarin betalingen worden toegerekend, indien sprake is van meerdere verbintenissen van één debiteur jegens één crediteur, is ingevolge artikel 6:43 BW als volgt:

1. volgens aanwijzing van de debiteur / schuldenaar (lid 1);

¹⁶ Gerechtshof Amsterdam 12 mei 2005, LJN AT6072. Deze kamer van het Gerechtshof te Amsterdam fungeert (tevens) als hoogste tuchtrechter voor gerechtsdeurwaarders. Deze kamer oordeelde dat: 'Uit de stukken ... is gebleken dat er door toepassing van het automatiseringspakket .... stelselmatig foutboekingen plaatsvinden door betalingen in mindering te brengen op de lopende rente, terwijl diezelfde rente aan het eind van de maand weer bij de hoofdsom wordt opgeteld..... Het had op de weg van de gerechtsdeurwaarders gelegen de werking van het systeem te onderzoeken.'

¹⁷ Zie ten aanzien van de verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder voor het in gebruik zijnde software pakket in het kader van een verantwoorde vorm van praktijkvoering tevens de beschikking Kamer voor gerechtsdeurwaarders van 8 mei 2012, zaaknummer 400.2011; LJN: YB0807.

¹⁸ De wettelijke regelgeving is opgenomen in bijlage 1.

2. bij gebreke van aanwijzing van de kant van de debiteur / schuldenaar (lid 2) geldt dat bij opeisbare verbintenissen en indien sprake is van meerdere opeisbare verbintenissen de **meest bezwarende verbintenis(sen)** voorgeaat. Indien verbintenissen even bezwarend zijn dan geldt de volgende volgorde:
  - de oudste verbintenis[sen];
  - en ten slotte naar evenredigheid.

Toerekenen betaling geldsom

De volgorde waarin betalingen worden afgeboekt op de elementen van een verbintenis tot betaling van een geldsom is volgens artikel 6:44 BW als volgt:

1. de kosten^{19 20};
2. de verschenen rente;
3. de hoofdsom; en ten slotte
4. de lopende rente.

Ten aanzien van de hierboven opgenomen artikelen 6:43 BW en 6:44 BW wordt opgemerkt dat het gaat om aanvullend recht²¹. Deze rechtsregels gelden voor zover tussen partijen geen andere afspraken zijn gemaakt. De partijen bij een overeenkomst zijn niet verplicht deze rechtsregels te volgen. Zij kunnen zelf een andere regeling overeenkomen of zij kunnen bepalen dat een bepaalde regel van aanvullend recht niet tussen hen zal gelden.

---

¹⁹ Ten aanzien van de interpretatie wat onder het begrip kosten valt, blijkt dat er geen eenduidige uitleg bestaat. Zie bijvoorbeeld Rechtbank Amsterdam, 4 juni 1997, LJN AM2650 (met annotatie van mr. F.M. Visser). Verder is te noemen een uitspraak van de Nationale Ombudsman (nr. 2010, nr 261), die samengevat aangeeft dat het afboeken van ontvangsten van een debiteur op de totale vordering, inclusief de bijkomende kosten en pas daarna op de hoofdsom, niet als onredelijk kan worden aangemerkt en niet in strijd is met de vereisten van redelijkheid.

²⁰ Mr. G.J. Knijp, Executief 7/8 2004, stelt over deze kosten: Het valt op dat noch in de gangbare handboeken, noch in de parlementaire geschiedenis van het huidige BW wordt ingegaan op de vraag wat nu precies moet worden begrepen onder de term 'kosten' in art. 6:44 BW. Het begrip wordt kennelijk voldoende duidelijk geacht. Niettemin blijkt hierover in de praktijk nogal eens misverstand te bestaan, hetgeen ook tot uiting komt in de (met name lagere) jurisprudentie, voor zover deze is gepubliceerd. Een systematische interpretatie van dat begrip is daarom geboden. Uit de inleiding blijkt reeds dat art. 6:44 BW deel uitmaakt van een afdeling die is gericht op de nakoming van verbintenissen. Het ligt daarom voor de hand te veronderstellen dat het bij 'kosten' met name zal moeten gaan om de kosten die aan de nakoming kleven. Deze uitleg van het begrip sluit aan bij de regeling van art. 6:47 BW, waarin de wetgever bepaalt dat de 'kosten van betaling' voor rekening komen van degene die de verbintenis nakomt. In de toelichting op art. 6:47 BW is de wetgever wél ingegaan op de vraag wat nu precies onder deze kosten dient te worden verstaan: de inningskosten van een waardepapier (bijv. een cheque) dat bij wijze van betaling is afgegeven, of de kosten die moeten worden gemaakt om een zaak te brengen naar de plaats van 'betaling' (aflevering). Ook heeft de wetgever een regeling gegeven voor de kosten van een kwitantie. Geconcludeerd mag daarom worden dat in de praktijk aan het begrip 'kosten' in het verband van de imputatieregule van art. 6:44 BW slechts een geringe betekenis zal toekomen. Verdedigd wordt soms dat onder 'kosten' in de zin van art. 6:44 BW ook de executiekosten dienen te worden begrepen. Dat berust in het licht van het voorgaande evenwel op een misvatting.

²¹ Het aanvullend recht vindt zijn bestaansreden in het feit dat de partijen die een overeenkomst sluiten, zich meestal beperken tot een paar concrete afspraken en geen uitgebreide juridische uitwerking aan hun overeenkomst kunnen of willen geven. Bij het ontbreken van dergelijke afspraken kan een beroep worden gedaan op het aanvullend recht.

In lid 2 van art. 6:119 BW is geregeld dat de lopende rente²² telkens na afloop van een jaar wordt toegevoegd aan de grondslag, het bedrag waarover de rente wordt berekend. Tevens volgt uit dit artikel dat over de vervallen rente eveneens rente verschuldigd is ('rente over rente', echter alleen over achterstallige rente die over een vol jaar verschuldigd is). Bijlage 2 bevat een eenvoudig voorbeeld waarin dit nader is toegelicht.

Voor zover het gaat om gelden die worden verkregen uit verkoop van goederen van de debiteur en indien daarvoor executiekosten worden gemaakt, is in artikel 3:277 lid 1 BW geregeld dat schuldeisers onderling een gelijk hebben recht om, **na voldoening van de kosten van executie**, uit de netto-opbrengst van de goederen van hun schuldenaar te worden voldaan naar evenredigheid van ieders vordering, behoudens de door de wet erkende redenen van voorrang.

3. Onderzoeksbevindingen

Hierna zal worden ingegaan op de onderzoeksbevindingen.

Daarbij zal in eerste instantie inzichtelijk worden gemaakt wat de gemiddelde omvang en looptijd van vorderingen is binnen gerechtsdeurwaarderskantoren. Nu dit onderzoek aandacht besteedt aan de wijze van renteberekening in softwarepakketten die bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijn, zal inzichtelijk worden gemaakt welke softwarepakketten in de markt veel worden gebruikt. Daarna zal, op basis van de verkregen gegevens over de gemiddelde omvang en looptijd, een casus worden uitgewerkt. Verder is van belang dat zicht wordt verkregen op de omvang van de bij debiteuren in rekening gebrachte rentebedragen en dient de vraag te worden gesteld in hoeverre gerechtsdeurwaarders deze rente hebben doorbetaald aan de crediteuren / opdrachtgevers.

3.1 Omvang en looptijd van de gemiddelde vorderingen

Voor de berekening van de rente is van belang de gemiddelde looptijd en de omvang van een vordering, maar ook het gemiddeld aantal dossiers dat uitstaat. Het bestuur van de KBvG²³ is gevraagd inzicht te geven in de gemiddelden zoals die blijken voor een groot-, middelgroot- en klein kantoor. Dit geeft het volgende beeld²⁴:

Kantoor omvang	Gemiddelde LOOPTIJD (dagen)	Gemiddelde VORDERING (€)	AANTAL lopende dossiers
Groot kantoor	489	902	53554
Groot kantoor	657	2478	876074
Groot kantoor	569	3357	212292
Gemiddeld kantoor	762	8326	22734
Klein kantoor	597	1549	5367
Klein kantoor	338	2615	7015

²² Voor een nadere toelichting zie voetnoot 4.

²³ Van belang is te vermelden dat het hier gaat om een deelwaarneming binnen de kantoren van de bestuurders van de KBvG.

²⁴ Er is geen sprake van een representatieve steekproef.

Uit bovenstaande kan een gewogen gemiddelde worden berekend van de vordering en de looptijd van een debiteurendossier. Dan blijkt dat de gemiddelde looptijd van een dossier 633 dagen is en de gemiddelde vordering op een debiteur € 2.675,- bedraagt.

Deze gemiddelden zullen hierna uitgangspunt zijn voor de casus op basis waarvan inzichtelijk wordt gemaakt wat de verschillen zijn in de toegepaste berekeningswijzen binnen de softwarepakketten.

3.2 Samenstelling van de softwaremarkt bij gerechtsdeurwaarders (volgens BFT gegevens)

Dit deel van het onderzoek is gebaseerd op basis van de bij het BFT bekende gegevens. Dit betreft onder andere:

- De periodiek door gerechtsdeurwaarders aan te leveren financiële informatie (informatie die overigens bedoeld is om zicht te houden op de ontwikkelingen van de bewaringspositie van de desbetreffende gerechtsdeurwaarder en daarnaast zicht te krijgen op mogelijke risico's die zouden kunnen leiden tot onrechtmatig gebruik van derdengelden),
- Gegevens zoals die zijn vastgelegd binnen de BFT systemen en waarin onder andere vastgelegd is welk softwarepakket in gebruik is bij een gerechtsdeurwaarderskantoor.

Deze informatie geeft het volgende landelijke beeld:

Pakket	% Kantoren	% Omzet GdW Markt
Backdoor	0,6%	
Addonnis	0,6%	
Dias	4,8%	
DSOO	1,8%	
Eurodossier	55,4%	55%
Gits	0,6%	
Praclox (standaard en maatwerk)	31,9%	27%
Pragma	0,6%	
Spons	0,6%	
Stan.D	0,6%	
Texass	1,2%	
Overig / onbekend	1,2%	
Totaal	100,0%	82%

Uit dit landelijke beeld blijkt dat de pakketten Praclox en Eurodossier de belangrijkste leveranciers zijn van gerechtsdeurwaarderspakketten. Gezamenlijk voorzien deze twee leveranciers 87,3% van de gerechtsdeurwaarderskantoren van hun software. Deze kantoren vertegenwoordigen 82% van de omzet van de gerechtsdeurwaardersmarkt.

Ten aanzien van de kantoren die in de opgave van paragraaf 3.1 zijn vermeld (gemiddelde looptijd, gemiddelde vordering en aantal lopende dossiers) kan worden gesteld dat vijf van de zes kantoren gebruik maken van de pakketten Praclox of Eurodossier.

Het BFT heeft er voor gekozen om dit verkennend onderzoek naar de werking van de softwarepakketten te beperken tot de programma's die de belangrijkste positie innemen in de markt. Het onderzoek heeft zich daarom beperkt tot de pakketten:

- Eurodossier; en
- Praclox²⁵.

Met betrekking tot Praclox dient het volgende te worden opgemerkt. De leverancier biedt de keuze uit een standaardpakket ('Othomatic') of een maatwerkpakket ('Otho'). Het BFT beschikt niet over informatie die inzicht biedt in het aantal standaardpakketgebruikers en het aantal maatwerkpakketgebruikers van Praclox. Het is bekend dat met name het softwarepakket Praclox in de maatwerkuitvoering de gerechtsdeurwaarders de mogelijkheid geeft om veel zaken zelfstandig binnen het pakket in te regelen / aan te passen. Dat heeft tot gevolg dat de gerechtsdeurwaarders de mogelijkheid wordt geboden om rentevarianten in dossiers in te regelen op:

- Kantoonniveau,
- Vestigingsniveau,
- Opdrachtgeverniveau en / of
- Dossierniveau.

Dit leidt er toe dat ten aanzien van de wijze van renteberekening per gerechtsdeurwaarderskantoor binnen dit pakket veel verschillen / varianten kunnen voorkomen. Nu in dit verkennend onderzoek geen onderzoek heeft plaatsgevonden binnen lopende en afgewikkelde dossiers, noch onderzoek heeft plaatsgevonden in individuele dossiers, zal daarover geen uitspraak worden gedaan. Eventuele maatwerk aanpassingen of wijzigingen die individueel kunnen worden aangebracht zijn hier niet beoordeeld.

3.3 Casusuitwerking

Op basis van de gegevens zoals die bekend zijn geworden uit gemiddelden aangeleverd door de KBvG wordt hierna een voorbeeldberekening weergegeven. De uit te werken berekeningen worden gebruikt in de hiervoor genoemde twee belangrijkste pakketten. Hierbij is geen rekening gehouden met de individuele inregel mogelijkheden die de maatwerkuitvoering van Praclox biedt.

De uitwerkingen betreffen:

1. de **berekeningswijze volgens de KSU methode**²⁶. In deze methode is het uitgangspunt dat de betalingen als eerste wordt afgeboekt op het niet rentedragende deel van de vordering (veelal de veroordeling in de proceskosten), daarna op de lopende rente en daarna op de hoofdsom (inclusief het deel van de jaarlijkse verschenen rente).
2. de **'Praclox voorkeurberekeningsmethode'** (*naamgeving BFT*). Dit is de methode van berekening die softwareleverancier Praclox als voorkeurmethode aangeeft. In deze methode is het uitgangspunt dat betalingen als eerste wordt afgeboekt op het niet rentedragende deel

---

²⁵ Praclox is de bedrijfsnaam van de leverancier van de pakketten 'Otho' (de maatwerktoepassing) en 'Othomatic' (standaardtoepassing).

²⁶ De Rente Rekendisk; KSU Uitgeverij; De Rente Rekendisk is een digitaal rekenprogramma voor de advocaten, deurwaarders en notarissen.

van de vordering, daarna op de hoofdsom (inclusief het deel van de jaarlijkse verschenen rente). Afboeking op lopende rente gebeurt feitelijk pas bij de laatste betaling, de algehele voldoening.

Voor de vertaling van deze berekeningsmethoden naar de hiervoor genoemde twee belangrijkste softwarepakketten²⁷ geldt dat:

- **Praclox** gebruik maakt van zowel de onder 1. genoemde KSU renteberekeningsmethode als van de onder 2. genoemd 'Praclox voorkeurberekeningsmethode'. In het standaardpakket heeft de gerechtsdeurwaarder zelf de keuze welke methode wordt gebruikt. In de maatwerktoepassing is meestal slechts één berekeningsmethode aanwezig²⁸. De keuze voor welke methode wordt gebruikt ligt bij de gerechtsdeurwaarder.
- **Eurodossier** gebruik maakt van de onder 1. genoemde KSU berekeningswijze.

Bovenstaande berekeningswijzen en de verschillen daartussen (en de gevolgen daarvan voor de renteberekening) zullen hierna op basis van de volgende, relatief eenvoudige, casus inzichtelijk worden gemaakt.

Een gerechtsdeurwaarder krijgt een vonnis waarin het volgende staat vermeld:

- De te betalen vordering door de debiteur bedraagt € 2.000,- Hierbij dienen te worden opgeteld de buitengerechtelijk kosten ter grootte van € 300,-. Totaal is dus sprake van een som van € 2.300,-. De rechter geeft in zijn vonnis aan dat over dit bedrag de wettelijke rente (voor consumententransacties) verschuldigd is.
- Verder veroordeelt de rechter de debiteur in de proceskosten voor in totaal een bedrag van € 400,-.
- De betaling geschiedt in termijnen door de debiteur. Bij de laatste (derde) betaling wordt door de debiteur het gehele uitstaande bedrag voldaan.

Indien deze casus wordt uitgewerkt voor de op basis van bovenstaande berekeningswijzen geeft dit het volgende beeld:

1. Berekening volgens de KSU renteberekeningsmethode

---

²⁷ Waarbij gesteld wordt dat voor de leverancier Praclox geen splitsing is gemaakt ten aanzien van de standaardtoepassing en de maatwerktoepassing.

²⁸ Op dit moment biedt Praclox ook voor de maatwerksoftware keuze uit beide genoemde berekeningswijzen.

datum	WR-%	rentedragen de vordering	vervallen rente	rentedragen d totaal	niet-rentedragen de vordering	cumulatief nog lopende rente	dagen	lopende rente	betaling	vordering totaal						
4-5-2009	6%	2.300		2.300	400					2.700						
1-7-2009	4%	2.300		2.300	400	22	58	21,93		2.722	wijziging wettelijke rente					
1-1-2010	3%	2.300		2.300	400	68	184	46,38		2.768	wijziging wettelijke rente					
1-2-2010	3%	2.300		2.300	400	74	31	5,86	-400	2.374	betaling					
verrekening					-400											
4-5-2010	3%	2.300		2.300		92	92	17,39		2.392	jaar voorbij					
4-5-2010	3%	2.300	92	2.392		-92	365			2.300	vervallen rente wordt rentedragend					
4-5-2010	3%	2.300	92	2.392			0			2.392						
1-7-2010	3%	2.300	92	2.392		11	58	11,40	-800	1.603	Betaling					
verrekening		-697	-92	-789		-11										
1-7-2010	3%	1.603		1.603			0			1.603						
1-9-2010	3%	1.603		1.603		8	62	8,17	-800	811	Betaling					
verrekening		-792		-792		-8										
1-9-2010	3%	811		811			0			811						
31-1-2011	3%	811		811		10	152	10,13		821	Berekening algehele aflossing					
verrekening		0	10	10		-10					Rentebijschrijving voor algehele voldoening					
31-1-2011		811	10	821						821						
31-1-2011		811	10	821						821	Algehele voldoening					
31-1-2011		-811	-10	-821					-821							
31-1-2011		0		0												
							637	121,26								
totaal:		hoofdsom			2.300					2.821						
		proceskst			400											
		rente			121											
					2.821											

In deze methodiek is het uitgangspunt dat de betalingen als eerste wordt afgeboekt op het niet rentedragende deel van de vordering, daarna op de lopende rente en daarna pas op de hoofdsom (inclusief het deel van de jaarlijkse verschenen rente).

Op basis van deze berekening betaalt de debiteur € 121,26 aan rente op de verschuldigde som van € 2.300,-.

2. Berekening volgens de 'Praclox voorkeurberekeningsmethode'

datum	WR-%	rentedragen de vordering	vervallen rente	rentedragen d totaal	niet-rentedragen de vordering	cumulatief nog lopende rente	dagen	lopende rente	betaling	vordering totaal						
4-5-2009	6%	2.300		2.300	400					2.700						
1-7-2009	4%	2.300		2.300	400	22	58	21,93		2.722	wijziging wettelijke rente					
1-1-2010	3%	2.300		2.300	400	68	184	46,38		2.768	wijziging wettelijke rente					
1-2-2010	3%	2.300		2.300	400	74	31	5,86	-400	2.374	betaling					
verrekening					-400											
4-5-2010	3%	2.300		2.300		92	92	17,39		2.392	jaar voorbij					
4-5-2010	3%	2.300	92	2.392		-92	365			2.300	vervallen rente wordt rentedragend					
4-5-2010	3%	2.300	92	2.392			0			2.392						
1-7-2010	3%	2.300	92	2.392		11	58	11,40	-800	1.603	Betaling					
verrekening		-708	-92	-800												
1-7-2010	3%	1.592		1.592			0			1.592						
1-9-2010	3%	1.592		1.592		20	62	8,11	-800	812	Betaling					
verrekening		-800		-800												
1-9-2010	3%	792		792			0			792						
31-1-2011	3%	792		792		29	152	9,89		821	Berekening algehele aflossing					
verrekening		0	29	29		-29					Rentebijschrijving voor algehele voldoening					
31-1-2011		792	29	821						821						
31-1-2011		792	29	821						821	Algehele voldoening					
31-1-2011		-792	-29	-821					-821							
31-1-2011		0		0												
							637	120,96								
totaal:		hoofdsom			2.300					2.821						
		proceskst			400											
		rente			121											
					2.821											

In deze methode is het uitgangspunt dat de betalingen als eerste worden afgeboekt op het niet rentedragende deel van de vordering en vervolgens op de hoofdsom (inclusief het deel van de jaarlijkse verschenen rente). Afboeking op de lopende rente gebeurt feitelijk pas bij de laatste aflossing, de algehele voldoening.

Op basis van deze berekening betaalt de debiteur € 120,96 aan rente op de verschuldigde som van € 2.300,-.

Op basis van de voorbeeldcasus kan worden vastgesteld dat er sprake is van een verschil in te betalen rente van € 0,30 (over een looptijd van 637 dagen en op een hoofdsom van € 2.300,-).

Bovenstaande renteberekeningswijzen zijn in de huidige praktijk de (meest) voorkomende methoden. Vanuit de literatuur²⁹ is nog een variant denkbaar. Een variant die overigens in de praktijk niet wordt gebruikt. In die methode is het uitgangspunt dat een debiteurenbetaling als eerste wordt afgeboekt op de voor de debiteur meest belastende vordering, zijnde de vordering die rentedragend is. Gevolg van deze methode is dat het niet rentedragende deel van de vordering pas in een laat stadium wordt voldaan door de debiteur³⁰. Verder gaat deze benadering uit van het standpunt dat het begrip 'kosten' in het kader van de toerekening (imputatie) op grond van artikel 6:44 BW vrijwel nooit een substantiële rol zal spelen.

Indien deze berekening zou worden uitgewerkt op de genoemde casus zou dit het volgende beeld geven:

datum	WR-%	rentedragen de vordering	vervallen rente	rente dragend totaal	niet-rentedragen de vordering	cumulatief nog lopende rente	dagen	lopende rente	betaling	vordering totaal								
4-5-2009	6%	2.300		2.300	400					2.700								
1-7-2009	4%	2.300		2.300	400	22	58	21,93		2.722								wijziging wettelijke rente
1-1-2010	3%	2.300		2.300	400	68	184	46,38		2.768								wijziging wettelijke rente
1-2-2010	3%	2.300		2.300	400	74	31	5,86	-400	2.374								betaling
verrekening		-400		-400														
4-5-2010	3%	1.900		1.900	400	89	92	14,37		2.389								jaar voorbij
4-5-2010	3%	1.900	89	1.989	400	-89	365			2.300								vervallen rente wordt rentedragend
4-5-2010	3%	1.900	89	1.989	400			0		2.389								
1-7-2010	3%	1.900	89	1.989	400	9	58	9,48	-800	1.598								Betaling
verrekening		-711	-89	-800														
1-7-2010	3%	1.189		1.189	400			0		1.589								
1-9-2010	3%	1.189		1.189	400	16	62	6,06	-800	805								Betaling
verrekening		-800		-800														
1-9-2010	3%	389		389	400	16		0		805								
31-1-2011	3%	389		389	400	20	152	4,86		809								Berekening algehele aflossing
verrekening			20	20		-20												Rentebijdrage voor algehele voldoening
31-1-2011		389		409	400					809								
31-1-2011		389	20	409	400				-809	0								Algehele voldoening
31-1-2011		-389	-20	-409	-400													
31-1-2011		0		0														
							637	108,94										
totaal:		hoofdsom			2.300					2.809								
		proceskst			400													
		rente			109													
					2.809													

²⁹ Een variant op basis van het artikel van Mr. G.J. Knijp, Executief 7/8 2004.

³⁰ Om die reden kan wellicht tevens worden verklaard dat in de huidige rechtspraak vaak in de vordering wordt gevraagd de debiteur te veroordelen in de proceskosten en die tevens als rentedragend aan te merken.

Op basis van deze berekening betaalt de debiteur € 108,94 aan rente op de verschuldigde som van € 2.300,-. Nu deze methode in de praktijk niet wordt gebruikt, zal daaraan verder geen aandacht worden besteed.

3.3.1 *Verschil in uitkomsten renteberekeningscasus* ³¹

Vastgesteld kan worden dat zowel in de *KSU renteberekeningsmethode* als in de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'* de vergoeding van de proceskosten ad € 400,- tot de kosten in de zin van artikel 6: 44 BW lid 1 worden aangemerkt. De eerste betaling door de debiteur van € 400,- wordt bij beide berekeningswijzen afgeboekt op de (niet zonder aanzegging rentedragende) proceskosten ad € 400. Consequentie van het afboeken op de (niet rentedragende) proceskosten is dat in een later stadium aflossing op de hoofdsom plaatsvindt waardoor de debiteur over een hoger bedrag rente verschuldigd blijft. Bij de betekening van een vonnis wordt overigens vaak rente aangezegd.

Afgezien hiervan wordt bij de *KSU renteberekeningsmethode* telkens eerst op de lopende rente afgelost. Dat is niet conform de volgorde van artikel 6:44 BW, dat bepaalt dat eerst afgelost dient te worden op de verschenen rente, daarna op de hoofdsom en pas in laatste instantie op lopende rente. De *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'* doet dit niet.

3.4 *BFT enquête*

Om zicht te krijgen op een aantal relevante gegevens voor dit verkennende onderzoek is aan alle 177 gerechtsdeurwaarderskantoren een enquête formulier verzonden, met de vraag om deze ingevuld binnen zes werkdagen³² aan het BFT te retourneren. Uiteindelijk heeft het BFT, gezien de korte gegeven reactietermijn, gewacht met de verwerking van de binnenkomende gegevens. Dit om daarmee de gerechtsdeurwaarders die later waren met hun reactie ook nog te kunnen meenemen in de verwerking van de uitkomsten. Dit heeft er in geresulteerd dat uiteindelijk de responstijd is opgelopen naar elf werkdagen.

Binnen deze reactietermijn zijn van de 177 verzonden enquêtes er 94 retour ontvangen, een responspercentage van 53%.

De enquête treft u aan in bijlage 3.

De ontvangen gegevens zijn verwerkt in een bestand en zijn geanalyseerd, enerzijds met behulp van een rekenkundige analyse en anderzijds met behulp van een statistisch analyse. De uitkomsten zijn als volgt.

3.4.1 *Gebruikte softwarepakketten*

De eerste in de enquête gestelde vraag luidde:

Welk softwarepakket is binnen uw gerechtsdeurwaardersorganisatie gedurende de jaren 2007 tot en met 2011 in gebruik geweest? We verzoeken u daarbij de naam van het pakket aan te geven en de in gebruik zijnde versie. Indien gedurende een jaar sprake is van een wijziging / versie, zou u dat dan tevens willen vermelden (met de ingangsdatum).

Uit de reacties blijkt het volgende.

---

³¹ In de casus is uitgegaan van een gemiddelde leningsbedrag met een gemiddelde looptijd. Bij een andere hoofdsom, looptijd en rente zal vanzelfsprekend sprake zijn van een andere uitkomsten.

³² Aanvankelijk was het de bedoeling om een kortlopend verkennend onderzoek uit te voeren.

Pakket	2010		2011		BFT gegevens
	Aantal	%	Aantal	%	%
Praclox	29	31%	30	32%	32%
Eurodossier	49	52%	50	53%	55%
Overig	16	17%	14	15%	13%
Totaal	94	100%	94	100%	100%

Indien het bovenstaande wordt vergeleken met de gegevens zoals die zijn vermeld in paragraaf 3.2 (BFT gegevens ten aanzien van het gebruik van softwarepakketten; in de bovenstaande tabel vermeld in de laatste kolom) blijkt dat uit de enquête bij benadering eenzelfde beeld wordt verkregen.

3.4.2 Wijzigingen in softwarepakketten

Vraag 2:

Zijn er gedurende de onder vraag 1 genoemde jaren aanpassingen gemaakt in de software die tot mogelijke wijzigingen in de renteberekening in debiteuredossiers leiden? Zo ja, wanneer zijn die wijzigingen doorgevoerd en wat zijn de inhoudelijke gevolgen daarvan voor de renteberekening aan debiteuren?

Op deze vraag geven 48 van de 94 respondenten aan dat wijzigingen zijn aangebracht. Deze 48 gevallen zijn als volgt samengesteld: bij 28 kantoren die aangegeven dat er wijzigingen hebben plaatsgevonden wordt gebruik gemaakt van het standaard softwarepakket Eurodossier; bij 17 betreffen het gebruikers van Praclox programmatuur. De andere pakketten (3) worden hier buiten beschouwing gelaten .

De volgende zaken zijn opmerkelijk:

1. Uit de door de gerechtsdeurwaarders geleverde stukken blijkt dat Praclox het accountantskantoor Ten Kate Huizinga opdracht heeft gegeven om bij de 'Othomatic' (standaard)versie 11.11 (november 2011) een assurance-rapport af te geven inzake de beschreven werking van deze versie van het softwarepakket. Het accountantskantoor bevestigt dat de werking van het systeem overeenkomt met de beschrijvingen. In de beschrijving wordt door Praclox aangegeven:

'Er is geen uniforme duidelijkheid omtrent de definitie van 'verschenen rente' en 'lopende rente', hierover is discussie mogelijk. Voor zover bij Praclox bekend zijn er twee gangbare interpretaties, beide kunnen in de stuurgegevens ingericht worden:

- Interpretatie 1: ..... Kosten-> grondslag -> lopende rente
- Interpretatie 2: .....Kosten -> lopende rente -> grondslag.

Bij de eerste interpretatie wordt eerder afgeschreven op de grondslag, deze resulteert dan ook in een lager rentebedrag.

Praclox neemt geen standpunt in ten aanzien van de wet – en regelgeving betreffende de renteberekening alsmede de interpretatie daarvan. Als voorbeeld noemen wij het berekenen van rente over de incassoprovisie, de discussie rondom de volgorde van afboeking van ontvangen bedragen, of het opnemen van specifieke kosten in de berekening. We melden uitdrukkelijk dat wij hierover geen uitspraak kunnen en zullen doen.'

Uit vorenstaande nadere toelichting van Praclox is duidelijk dat zij ervan op de hoogte zijn dat in de praktijk verschillen mogelijk zijn ten aanzien van de wijze van renteberekening binnen hun softwarepakket. Ook door Praclox³³ wordt de verantwoordelijkheid voor de juiste werking van het softwarepakket en de daarin opgenomen renteberekening neergelegd bij de gerechtsdeurwaarder.

2. Een andere gerechtsdeurwaarder meldde het volgende:

‘Wij maken gebruik van de maatwerkversie van Praclox. Dat impliceert dat (i.e.g. bij ons) voortdurend aanpassingen in de software plaatsvinden van meer of minder importantie. Voor zover thans na te gaan hebben in de jaren 2007-2011 slechts 2 majeure wijzigingen plaatsgevonden, te weten:

- a) na publicatie van het arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch in december 2008 (LJN:BG1044) is m.i.v. 1 januari 2009 overgegaan tot samengestelde interest in die dossiers waarin contractuele (niet wettelijke) rente werd berekend.
- b) naar aanleiding van een specifieke kwestie is in het tweede kwartaal van 2011 het overleg met Praclox gestart hetgeen uiteindelijk heeft geleid tot het implementeren van de meest recente rentemodule in november 2011. .... Deze module gaat op een andere wijze om met de toerekening van betalingen. De gevolgen hiervan voor debiteuren zijn op dossierniveau onderzocht door tijdens de conversie op dossierniveau een vergelijking tussen de oude en de nieuwe berekening te maken. De onderzoeksresultaten lieten zien dat van de ruim 40.000 dossiers er 28.000 rentedragend zijn. Daarvan bleek in een deel (plm. 5.000) méér rente dan voorheen verschuldigd was, doch de bedragen op dossierniveau beperkt waren, terwijl in een deel (plm. 400 dossiers) ruim te veel rente in rekening werd gebracht. Het onderzoek bracht- naar verwachting- aan het licht dat deze fout voornamelijk effect sorteerde bij dossiers met een lange doorlooptijd, én hoog contractueel rentepercentage, én relatief lage betalingen.

Ook hieruit blijkt dat de betreffende gerechtsdeurwaarder bekend is met de afwijkingen binnen zijn softwarepakket.

3.4.3 Interne acties bij gerechtsdeurwaarders naar aanleiding van de publiciteit

In de enquête is gevraagd:

- *Heeft u naar aanleiding van de oproep van de KBvG om uw software kritisch te bekijken op dit punt de werking van uw renteberekeningssoftware gecontroleerd? Te beantwoorden met JA / NEE.*
- *Heeft u de genoemde fout aangetroffen? Eveneens te beantwoorden met JA / NEE.*
- *Zo ja, welke maatregelen heeft u genomen om deze fout te herstellen?*
- *Welk totaalbedrag is er door deze fout teveel aan rente berekend? Te specificeren per jaar onder vermelding van het totaal.*
- *Aan wie is deze rente ten goede gekomen? Te specificeren in:*

<i>Aan de individuele debiteuren</i>	<i>JA / NEE</i>
<i>Aan de individuele crediteuren / opdrachtgever</i>	<i>JA / NEE</i>
<i>Aan uw eigen organisatie</i>	<i>JA / NEE</i>
<i>Anders, namelijk:</i>	

Uit de ontvangen antwoorden blijkt dat van de 94 respondenten 86 aangeven dat zij actie hebben ondernomen naar aanleiding van de oproep van de KBvG om de software op het punt van de renteberekening kritisch te bekijken. Zes kantoren (8,5%) geven aan een dergelijke controle niet te hebben uitgevoerd (twee kantoren hebben geen gegevens ingevuld). Dat is op zich opmerkelijk en verdient vanuit de beroepsorganisatie nogmaals een aansporing.

Door twee³⁴ gerechtsdeurwaarderskantoren is aangegeven dat ze naar aanleiding van de softwarecontrole 'de fout' hebben aangetroffen. Dit betreffen gebruikers van de maatwerktoepassing van Praclox. Deze kantoren geven in de enquête aan de volgende acties te hebben ondernomen c.q. hebben de volgende opmerkingen gemaakt:

1. Een van deze kantoren geeft aan naar aanleiding van de berichtgeving in de pers direct de meest recente renteberekeningsmodule aangeschaft te hebben. 'De softwareleverancier (Praclox) heeft hier een audit op laten uitvoeren en deze zou correct werken'.
2. Het andere kantoor geeft aan dat een herberekening voor de afgesloten dossiers niet meer mogelijk is op basis van de Praclox maatwerksoftware. Wel zijn de lopende dossiers doorgerekend en herberekend. Volgens de opgave van het kantoor gaat het hier om percentageel klein verschil (0,62 %), hetgeen in lopende dossiers een nominaal bedrag betekent van ongeveer € 165.000,-. Overigens geeft het betreffende kantoor hierbij aan dat deze rente volledig is doorbetaald aan de opdrachtgevers.

Verder werd bij de enquête aangetroffen een document afkomstig van Praclox met de titel 'Opmerkingen Praclox n.a.v. BFT enquête inventarisatie renteberekening'. Hierin staat ten aanzien van de gebruikers van Praclox maatwerk gebruikers het volgende vermeld:

'Maatwerk klanten: De informatie omtrent constatering van problemen en eventuele acties is bij u bekend. Indien u van mening bent dat de genoemde fout in uw versie optrad wordt verzocht om de hoeveelheid teveel in rekening gebrachte rente te vermelden. Hierbij de opmerkingen: Hiervoor is een herberekening nodig op basis van een nieuwe renteberekening. Vrijwel geen enkele versie bevat een herberekening over archief zaken, dit zou apart ontwikkeld moeten worden. In dat geval is het herberekenen voor de deadline van het BFT in ieder geval niet mogelijk. Een herberekening is niet mogelijk over archiefzaken indien niet alle gegevens over de rente opgeslagen zijn in het dossier. Dit is specifiek het geval indien er een vonnis aanwezig is in het dossier: de 'datum vanaf' en 'rente over' worden in dat geval overschreven door de vonnisgegevens, waardoor een herberekening voor het vonnis niet mogelijk is. De opgeslagen rente in het dossier is meestal gefixeerd. Hierbij is niet

³³ Zie voetnoot 16.

³⁴ Oorspronkelijk was in drie enquêtes aangegeven er sprake was van een dergelijke fout. Echter, in een geval bleek de vraag onjuist te zijn ingevuld en was geen sprake van de genoemde fout.

opgeslagen wanneer de rente gefixeerd is en met welke reden dit gedaan is. De rente zoals opgeslagen is dus wellicht niet de rente zoals aan de debiteur in rekening gebracht. Dossiers kunnen met een openstaand saldo afgesloten worden. Hierdoor is een aan de debiteur berekende rente wellicht niet door de debiteur betaald.

Voor een accurate beoordeling zou ieder dossier individueel bekeken moeten worden.'

Bovenstaande opmerking van Praclox maakt duidelijk dat voor de maatwerktoepassingen van Praclox een herberekening niet eenvoudig kan worden uitgevoerd. Daardoor kan niet eenvoudig inzicht worden verkregen in de totale omvang van het mogelijke renteverskil.

3.4.5 Totale omvang van de bij debiteuren in rekening gebrachte rente

In de enquête is verder een vraag gesteld of de kantoren konden aangeven hoeveel rente ze over de afgelopen 5 jaar aan debiteuren in rekening hebben gebracht. Dit om inzicht te willen hebben in de omvang. De hierover gestelde vraag luidde:

Hoeveel heeft uw gerechtsdeurwaardersorganisatie gedurende de laatste 5 jaar, gespecificeerd per jaar, bij debiteuren aan rente (en kosten) in rekening gebracht? De hier bedoelde rentecomponent is de rente die door u is bijgeschreven tijdens de executiefase / incassofase.

Ten aanzien van de opgave door de gerechtsdeurwaarderskantoren kan het volgende worden gemeld³⁵:

	2007	2008	2009	2010	2011
Rentebedrag	54.166.659	38.468.777	40738.075	48.081.786	58.137.806
Opgave gegevens	45	46	47	51	50

Indien de gegevens 2011 met behulp van een statische analyse worden geëxtrapoleerd naar de gehele gerechtsdeurwaarderssector blijkt dat er circa € 220 miljoen aan in rekening gebrachte rente.

3.4.6 Afspraken met opdrachtgevers om rente te behouden

In de enquête is verder de vraag gesteld:

Bestaan er bij uw organisatie afspraken met opdrachtgevers waarbij u, behoudens de berekening van reguliere incassoprovisie, de door u namens de opdrachtgever geïnde rente geheel of ten dele mag behouden? En zo ja, hoe luiden die afspraken en wat is de totale omvang per jaar (gespecificeerd over 2007 tot en met 2011)?

Van het totaal aantal respondenten (94) geven 12 kantoren aan dat ze dergelijke afspraken hebben gemaakt. Daarbij valt uit de enquêtes het volgende op:

1. Het merendeel van de gevallen gaat om incidentele afspraken met relatief kleine bedragen (voor zover dit inzichtelijk is gemaakt door de betreffende gerechtsdeurwaarderskantoren).
2. Er zijn kantoren die vermelden dat het gaat om 'No Cure- No Pay' afspraken met een enkele opdrachtgever. Indien er sprake is van een succesvolle incasso dan mag de

³⁵ Kosten zijn verder buiten beschouwing gelaten.

gerechtsdeurwaarder (een deel van) de geïncasseerde rente behouden. De omvang van dit soort afspraken is beperkt.

Uit de enquête blijkt dat de gerechtsdeurwaarders, afgezien van de hierboven vermelde gevallen en voor zover de bedragen al zijn te specificeren, de ontvangen rentebedragen doorbetalen aan de crediteur / opdrachtgever. Dat is gezien de werkwijze / systematiek bij gerechtsdeurwaarderskantoren, waarbij de opbrengsten voor de gerechtsdeurwaarder (voor verrichte werkzaamheden) niet in directe relatie staan tot de renteberekening, ook te verwachten.

Met behulp van statistische analyse, heeft het BFT beoordeeld of er een samenhang is tussen kantoren die rente mogen behouden en de in rekening gebrachte rente per dossier. Indien deze samenhang er zou zijn, zou dat kunnen duiden op een bedreiging van de onafhankelijke uitvoering van de ambtelijke taak in het geval van het behouden van rente. Uit de statistische analyse onder 47 kantoren met gegevens van 2011, blijkt dat er geen statistisch significante samenhang is tussen de in rekening gebrachte rente per dossier en het behouden van rente door de kantoren³⁶.

4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies verwoord zoals die zijn af te leiden uit het voorgaande.

De bevindingen van het onderzoek zijn:

1. De wet- en regelgeving wordt niet op een eenduidige wijze geïnterpreteerd en toegepast. Dit heeft gevolgen voor de verwerking van ontvangsten van betalingen van debiteuren en de wijze van renteberekening. De gevolgen voor de te betalen rente door de debiteur zijn echter beperkt van omvang. Dit blijkt uit dit onderzoek, maar ook uit literatuur³⁷ ten aanzien van dit onderwerp.
2. Uit gegevens blijkt dat binnen gerechtsdeurwaarderskantoren de gemiddelde doorlooptijd van een dossier 633 dagen bedraagt en de gemiddelde vordering op een debiteur € 2.675,- is.
3. Het onderzoek heeft zich beperkt tot de pakketten van leveranciers Praclox en Eurodossier, omdat deze pakketten door 87% van de gerechtsdeurwaarderskantoren worden gebruikt. Met name de maatwerkuitvoering van het softwarepakket Praclox biedt de gerechtsdeurwaarders de mogelijkheid om veel zaken zelfstandig binnen het pakket in te regelen / aan te passen. Nu in dit deel van het onderzoek geen onderzoek heeft plaatsgevonden bij gerechtsdeurwaarders, noch onderzoek heeft plaatsgevonden in individuele dossiers, kan daarover in dit verkennende onderzoek geen uitspraak worden gedaan.
4. Het verschil in de wijze van berekening van rente binnen de twee in de praktijk gebruikelijke berekeningswijzen (*KSU renteberekeningsmethode* en de '*Praclox voorkeurberekeningsmethode*') is voor de debiteur van geringe omvang. Uitgaande van de in dit rapport genoemde gemiddelde omvang van de vordering en de gemiddelde looptijd, is de

---

³⁶ In de statistische analyse is rekening gehouden met de omvang van het kantoor, de aantallen dossiers, de gebruikte software en de jaarlijkse groei van het aantal dossiers van een kantoor.

³⁷ Betaling, toerekening en rentegrondslag, Mr G.J. Knijp (voormalig vicepresident van het Gerechtshof Leeuwarden), Executief 7/8 2004.

uiteindelijke afwijking in te betalen rente € 0,30 (over een looptijd van 637 dagen en een vordering van € 2.675,-).³⁸

5. Uit de enquête onder gerechtsdeurwaarderskantoren blijkt dat van de 94 respondenten 86 aangeven dat zij actie hebben ondernomen naar aanleiding van de oproep van de KBvG om de software kritisch te bekijken op het punt van de renteberekening. Zes kantoren (8,5%) geven aan een dergelijke controle niet te hebben uitgevoerd. Dat is op zich opmerkelijk en verdient vanuit de beroepsorganisatie extra aandacht.³⁹
6. Door twee gerechtsdeurwaarderskantoren is aangegeven dat ze naar aanleiding van de softwarecontrole de fout (renteberekening over de onjuiste rentegrondslag⁴⁰) hebben aangetroffen. Dit betreffen beide gebruikers van de maatwerktoepassing van Praclox. Voor dit pakket geldt dat een herberekening van de rente niet eenvoudig kan worden uitgevoerd. Daardoor kan niet eenvoudig inzicht worden verkregen in de totale omvang van het mogelijke renteverskil.
7. Gezien de werkwijze / systematiek bij gerechtsdeurwaarderskantoren is het niet gebruikelijk dat renteopbrengsten direct ten gunste van de gerechtsdeurwaarder komen. Dat ligt ook in de lijn der verwachtingen. Immers, de opbrengsten (voor verrichte werkzaamheden) staan niet in direct relatie tot de renteberekening. Wel is door twaalf gerechtsdeurwaarderskantoren aangegeven, hoewel beperkt van omvang, dat ze met opdrachtgevers afspraken hebben gemaakt dat ze (een deel van) de rente zelf mogen behouden.
8. Uit de enquête blijkt verder dat gerechtsdeurwaarders, afgezien van de hierboven vermelde gevallen en voor zover de bedragen al zijn te specificeren, de ontvangen rentebedragen doorbetalen aan de crediteur / opdrachtgever. Er is geen statistisch significante samenhang tussen de in rekening gebrachte rente per dossier en het behouden van rente door de kantoren.

Deze bevindingen leiden tot de volgende beantwoording van de eerder gestelde vragen van Deel I van dit onderzoek.

1. *Is de omvang van het te betalen rentebedrag afhankelijk van het gebruikte softwarepakket (en de daarin opgenomen renteberekeningswijze)?*

Het in gebruik zijnde softwarepakket inderdaad bepalend is voor de omvang van de te betalen rente.

2. *In hoeverre is inzichtelijk te maken aan wie mogelijk onjuist berekende rente ten goede is gekomen?*

Voor een antwoord op deze vraag wordt verwezen naar de hiervoor vermelde bevinding onder 7 en 8.

Op basis van de hiervoor genoemde bevindingen en beantwoording van de gestelde vragen verdient het aanbeveling om:

---

³⁸ In de casus is uitgegaan van een gemiddelde leningsbedrag met een gemiddelde looptijd. Bij een andere hoofdsom, looptijd en rente zal vanzelfsprekend sprake zijn van een andere uitkomsten.

³⁹ Hetgeen overigens ook geldt voor de kantoren die niet hebben gereageerd.

⁴⁰ Voor een nadere uitwerking wordt verwezen naar DEEL II van dit rapport.

1. Te komen met een eenduidige uitleg en toepassing van de geldende wet- en regelgeving (zie bevinding 1).
De KBvG heeft hierin reeds een initiatief genomen door een commissie in te stellen van die zal komen met aanbevelingen ten aanzien van bijvoorbeeld de berekening van samengestelde interest, de imputatieregeling van art. 6:44 BW, het JKP percentage uit de WCK én de toerekening ex 3:277 BW. Leden van de commissie zijn de heren J. Nijenhuis (voorzitter), mr. G.J. Knijp, prof. mr. F.R. Salomons, mr. W.E. van Bentem, N.J.M. Tijhuis en J.N. Reijn.
2. Pas alle bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijnde softwarepakketten aan in het verlengde van de in aanbeveling 1 bedoelde eenduidige uitleg van de wet- en regelgeving. Dit geldt eveneens voor de wijze van de verwerking van ontvangsten van de debiteur op vorderingen en de renteberekening.
3. Draag er zorg voor dat nadere eisen worden gesteld aan bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijnde softwarepakketten. Realiseer dat dergelijke pakketten worden voorzien van een softwarevalidatie en assurance, waarbij wordt verklaard dat de software betrouwbaar en volgens de wettelijke systematiek werkt (zodra de eenduidige uitleg als bedoeld in aanbeveling 1 voorhanden is).
4. Het BFT heeft niet van alle gerechtsdeurwaarders een reactie ontvangen op de gehouden enquête (zie Deel I, hoofdstuk 3.4). De uitkomsten van de enquête geven daarom geen volledig beeld. Mede om die reden is het wenselijk dat de KBvG al haar leden nogmaals oproept om onderzoek te verrichten naar de correcte werking van de renteberekening in de bij hen in gebruik zijnde softwarepakketten. Immers, de jurisprudentie maakt duidelijk dat de verantwoordelijkheid voor de correcte werking van de bij gerechtsdeurwaarders in gebruik zijnde softwarepakketten berust bij de individuele gerechtsdeurwaarder.

DEEL II

Een nader onderzoek naar de mogelijke softwarefout

1. Inleiding

In dit deel van het onderzoek wordt ingegaan op de mogelijke fout in de renteberekeningsmodule in softwarepakketten bij specifieke gerechtsdeurwaarderskantoren.

Zoals vermeld in deel I van dit rapport is in de door het BFT uitgevoerde enquête door twee gerechtsdeurwaarderskantoren aangegeven dat bij hen sprake is van de in het krantenartikel van 14 januari 2012⁴¹ genoemde softwarefout.

In het hierna volgende zal eerst worden ingegaan op de berekeningswijze die bij een dergelijke softwarefout wordt toegepast. Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt waar het in de betreffende berekeningswijze fout gaat. Daarna zal worden beschreven welke onderzoekshandelingen door het BFT in dit kader zijn uitgevoerd. Vervolgens zal worden ingegaan op de bevindingen. Tenslotte wordt afgesloten met de conclusies.

2. De berekeningswijze

In deel I van het rapport is aan de hand van een fictief voorbeeld een uitwerking gemaakt van de in de praktijk meest voorkomende renteberekeningsmethoden, te weten de *KSU renteberekeningsmethode* en de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'*⁴². Hieronder treft u een uitwerking van dezelfde casus aan, maar dan op basis van de methode zoals die was opgenomen in de softwaremodule waarin de betreffende fout aanwezig was. Dit geeft het volgende beeld:

datum	WR-%	rentedragen de vordering	vervallen rente	rentedragen d totaal	niet-rentedragen de vordering	cumulatief nog lopende rente	dagen	lopende rente	betaling	vordering totaal		
4-5-2009	6%	2.300		2.300	400					2.700		
1-7-2009	4%	2.300		2.300	400		22	58	21,93	2.722	wijziging wettelijke rente	
1-1-2010	3%	2.300		2.300	400		68	184	46,38	2.768	wijziging wettelijke rente	
1-2-2010	3%	2.300		2.300	400		74	31	5,86	-400	2.374	betaling
verrekening					-326	-74						
4-5-2010	3%	2.300		2.300	74	92	92	92	17,39	2.466	jaar voorbij	
4-5-2010	3%	2.300	92	2.392	74	-92	365			2.374	vervallen rente wordt rentedragend	
4-5-2010	3%	2.300	92	2.392	74			0		2.466		
1-7-2010	3%	2.300	92	2.392	74	11	58	11,40	-800	1.677	Betaling	
verrekening		-623	-92	-715	-74	-11						
1-7-2010	3%	1.677		1.677				0		1.677		
1-9-2010	3%	1.677		1.677			9	62	8,55	-800	886	Betaling
verrekening		-791		-791		-9						
1-9-2010	3%	886		886				0		886		
31-1-2011	3%	886		886		11	152	11,07		897	Berekening algehele aflossing	
verrekening		0	11	11		-11					Rentebijdring voor algehele voldoening	
31-1-2011		886	11	897						897		
31-1-2011		886	11	897						897	Algehele voldoening	
31-1-2011		-886	-11	-897					-897			
31-1-2011		0		0								
							637	122,58				
							Extra	74,17				
totaal:		hoofdsom		2.300			Totaal	196,75	2.897			
		proceskst		400								
		Werkelijk betaalde rente		197								
				2.897								

Uit dit fictieve voorbeeld blijkt het volgende:

⁴¹ Algemeen Dagblad; 14 januari 2012.

⁴² Daarnaast is nog een meer theoretische berekeningsmethode uitgewerkt. Daarvoor wordt verwezen naar Casusuitwerking paragraaf 3.3 van deel I van dit rapport.

1. In deze renteberekeningsmethode wordt, net zoals in de *KSU renteberekeningsmethode*, telkens eerst op de lopende rente afgelost. Dat lijkt niet conform de volgorde van artikel 6:44 BW. Daarin wordt bepaald dat eerst afgelost dient te worden op de verschenen rente, daarna op de hoofdsom en pas in laatste instantie op lopende rente.
2. Deze systematiek van renteberekening voorziet er in dat, ondanks het feit dat tussentijds door een debiteur een betaling is gedaan en die betaling is afgeboekt op de lopende rente, aan het eind van een jaarperiode (waarbij de rente conform de gedachte van 6:119 lid 2 BW na een jaar wordt opgeteld bij de rentegrondslag, in het voorbeeld d.d. 4-5-2010) de volledige rente nogmaals wordt bijgeboekt. Daarbij wordt geheel voorbijgegaan aan tussentijdse rentebetalingen. Concreet betekent dit dat over de tussentijds betaalde rente nogmaals rente wordt berekend (of wel: er wordt rente berekend over een onjuiste rentegrondslag).

Indien deze foutieve berekeningsmethode wordt afgezet tegen de in paragraaf 3.3 van Deel I van dit rapport gegeven casusuitwerking van de twee in de praktijk meest voorkomende renteberekeningsmethoden, leidt er toe dat:

- de debiteur € 75,49 meer betaalt over een looptijd van 637 dagen (3,14 % meer) dan bij toepassing van de *KSU renteberekeningsmethode*.
- de debiteur € 75,79 meer betalen over een looptijd van 637 dagen (3,15 % meer) dan bij toepassing van de '*Praclox voorkeurberekeningsmethode*'.

3. Verrichte onderzoekshandelingen

In deel I van dit rapport is een uitwerking gegeven van de door het BFT gehouden enquête onder gerechtsdeurwaarders.⁴³ Uit die enquête blijkt dat door twee gerechtsdeurwaarderskantoren⁴⁴ is aangegeven dat zij de betreffende softwarefout in hun programmatuur hebben geconstateerd. Beide gerechtsdeurwaarderskantoren maakten daarbij gebruik van Praclox maatwerksoftware.

Bij die gerechtsdeurwaarderskantoren heeft het BFT nader gedurende de periode augustus tot oktober 2012 onderzoek uitgevoerd en gegevens opgevraagd. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden door middel van een beperkte willekeurige steekproef.

Ten behoeve van het onderzoek zijn over de periode 2009 tot en augustus 2012de volgende zaken opgevraagd:

- een lijst met debiteurendossiers en
- een systeemtabel ten aanzien van de toepaste rentepercentages.

Vanuit de dossierlijst is een steekproef genomen, waarbij de volgende elementen hebben meegewogen:

- In verdeeldossiers en losse opdrachten is geen onderzoek verricht⁴⁵.

---

⁴³ Zie deel I, paragraaf 3.4.

⁴⁴ Zie deel I, paragraaf 3.4.3.

⁴⁵ Verdeeldossiers zijn dossiers die worden uitgevoerd in opdracht van collega gerechtsdeurwaarders. Losse opdrachten zijn specifieke handelingen (exploiten) waarbij geen sprake is van rente.

- Onderzoek heeft plaatsgevonden in dossiers waarin een gerechtelijk vonnis is geweest.
- Per gerechtsdeurwaarderskantoor zijn 12 dossiers onderzocht, waarbij zoveel mogelijk is gekeken naar een doorsnee van:
  - lopende en afgesloten dossiers;
  - dossiers eindigende in een declaratie of in een afrekening;
  - dossiers waarin de hoofdsommen kleiner (< 1.800), nagenoeg gelijk (1.800 tot en met 4000) of groter (> 4.000) dan het dossiergemiddelde zoals weergegeven in deel I van dit rapport;
  - dossiers in diverse jaren, te weten 2009 tot en met 2012.

Er is dus sprake van een beperkte deelwaarneming waarbij geen totaalbeeld kan worden gegeven over de totale omvang.

Van de 24 onderzochte dossiers was sprake van:

- 8 nog lopende dossiers. Binnen deze dossiers wordt de rente (her)berekend op basis van de nieuw ingevoerde renteberekeningsmodule. Hierdoor zal de rente worden berekend op basis van één van de methoden zoals weergegeven in deel I van dit rapport, namelijk op basis van de *KSU renteberekeningsmethode* of de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'*.
- 2 dossier waarin geen renteberekening is vervaardigd. In een dossier was sprake daarbij sprake van een faillissement van de debiteur, in het andere dossier was sprake van een minnelijke schikking.
- 1 in de steekproef dat niet voldeed aan de steekproef voorwaarden zoals hiervoor genoemd.

4. Bevindingen

In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de bevindingen naar aanleiding van het nader uitgevoerde onderzoek.

4.1 Algemene bevindingen

Voor de twee onderzochte gerechtsdeurwaarderskantoren geldt dat deze inmiddels zijn overgegaan tot het invoeren van een nieuwe renteberekeningsmodule. De methodiek die wordt toegepast binnen deze nieuwe renteberekeningsmodule is of de *KSU renteberekeningsmethode* (betalingen afgeboekt op volgorde: kosten -> lopende rente -> grondslag) of de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'* (betalingen afgeboekt op volgorde: kosten -> grondslag -> lopende rente), zoals beschreven in deel I van dit rapport. Binnen de software kan daarvoor door de gerechtsdeurwaarder een keuze worden gemaakt.

Door het invoeren van deze nieuwe renteberekeningsmodule zijn alle lopende dossiers herberekend en gecorrigeerd op basis van een van de twee in de praktijk gebruikelijke berekeningsmethoden.

Dit is niet het geval voor dossiers die zijn afgesloten voor de invoeringsdatum (conversiedatum; die per kantoor verschillend is) van de nieuwe renteberekeningsmodule. De door de debiteur verschuldigde rente is dan berekend op basis van de oude renteberekeningsmodule. Nu deze renteberekeningsmodule niet meer voorhanden is, zoals is aangegeven in Deel I van dit rapport, kon de feitelijk uitgevoerde berekening binnen deze geselecteerde dossiers niet meer inzichtelijk worden gemaakt op basis van de oude (foute) renteberekeningsmodule. Om die reden is steeds de

afrekening met de crediteur (waarop de berekende en betaalde rente door de debiteur staat vermeld) als uitgangspunt voor het nadere onderzoek gebruikt.

4.2 Specifieke dossierbevindingen

Op basis van hetgeen hiervoor is vermeld, zou het een logische verwachting zijn dat alle dossiers die na de conversie zijn afgesloten geen afwijkingen zouden mogen bevatten. Dit blijkt niet het geval. In vier van de 13 dossiers blijkt dat de debiteur soms te veel betaalt aan rente (2x) en soms te weinig (2x). Daarbij gaat het hier steeds om kleine afwijkingen⁴⁶.

Voor wat betreft de voor de conversie datum afgesloten dossiers zouden verschillen te verwachten zijn. Immers, hier zou op basis van de hiervoor beschreven oude berekeningswijze mogen worden verwacht dat debiteuren meer hebben betaald dan op basis van de nieuwe renteberekeningswijze zou moeten worden betaald. In vier van de 13 dossiers blijkt dit het geval. Ook daarbij gaat het om kleine afwijkingen.

Indien de 13 onderzochte gevallen nader worden geduid, blijkt het volgende:

- In zes dossiers blijkt dat de debiteur meer heeft betaald dan op basis van de nieuwe renteberekening verschuldigd is. Het gaat hierbij om absoluut en relatief kleine verschillen.
- In vier dossiers blijkt dat de debiteur te weinig rente heeft betaald. Dit wordt in alle gevallen veroorzaakt doordat de rente wordt gebruikt als 'sluitpost' voor de afrekening. Er is dan besloten om het restant aan rente niet meer te innen. Daardoor ontvangt de crediteur / opdrachtgever minder rente dan waarop in juridische zin recht bestaat. De redenering hierbij is dat de extra incasso-opbrengst niet opweegt tegen de extra kosten die gemaakt moeten worden voor de incasso.
- Voor de overige drie gevallen is vastgesteld dat de in de afrekening opgenomen rente gelijk is aan de door de debiteur betaalde rente en er geen verschillen zijn geconstateerd in de door de debiteur betaalde rente en de aan de crediteur afgedragen rente.

5. Samenvatting

Op basis van de bovenstaande bevindingen, gebaseerd op een beperkte steekproef bij twee gerechtsdeurwaarderskantoren die hebben aangegeven de 'Praclox fout', kan het volgende worden geconcludeerd:

1. In afgesloten dossiers, waarin de rente is berekend op basis van software waarin de softwarefout aanwezig was zoals genoemd in het AD artikel, is niet gekozen voor een structurele herberekening van de rente op basis van de in de praktijk meest voorkomende berekeningswijzen, te weten: de *KSU renteberekeningsmethode* of de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'*. Ondanks dat blijkt uit de uitgevoerde steekproef geen structurele en substantiële benadeling van debiteuren. Daar waar de debiteur incidenteel teveel heeft betaald, is dit bedrag doorbetaald aan de crediteur.

---

⁴⁶ Nu de renteberekening op basis van de oude (foute) methode niet meer voorhanden is, kan niet eenvoudig worden achterhaald wat de oorzaak is van deze verschillen.

2. De feitelijke werking van de oude⁴⁷ renteberekeningsmodule is, als gevolg van de installatie van de nieuwe renteberekeningsmodule, niet meer vast te stellen⁴⁸. In de afgesloten dossiers die onderdeel uitmaakten van de steekproef, waar bij de afsluiting gebruik is gemaakt van de oude renteberekeningsmodule, heeft deze berekeningswijze niet tot noemenswaardige financiële nadelen voor de debiteur geleid.
3. Door de gerechtsdeurwaarder wordt de rente met enige regelmaat gebruikt om de afrekening / declaratie 'sluitend' te maken. Vaak is er dan nog sprake van een kleine resterende schuld. Er wordt dan besloten het restant aan rente niet meer te innen. Daardoor ontvangt de crediteur / opdrachtgever minder rente dan waarop in juridische zin recht bestaat. De redenering hierbij is dat de extra incasso-opbrengst niet opweegt tegen de extra kosten die gemaakt moeten worden voor de incasso.
4. Met het installeren en inregelen van de nieuwe renteberekeningsmodule worden de dossiers thans berekend op basis van de *KSU renteberekeningsmethode* of de *'Praclox voorkeurberekeningsmethode'*.

---

⁴⁷ Hiermee wordt bedoeld, de renteberekening die heeft plaatsgevonden op basis van de berekeningsmodule waarin de in het AD genoemde softwarefout aanwezig was.

⁴⁸ Wel is uit de individuele dossiers af te leiden wat er binnen het dossier aan rente in rekening is gebracht bij de debiteur en wat is afgerekend met de crediteur (opdrachtgever van de gerechtsdeurwaarder).

Bijlagen

Bijlage 1 Wetsartikelen 3:277 BW; 6:43 BW; 6:44 BW; 6:119 BW; 6:119a en artikelen 237 e.v. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Burgerlijk wetboek

Artikel 3:277

1. Schuldeisers hebben onderling een gelijk recht om, na voldoening van de kosten van executie, uit de netto-opbrengst van de goederen van hun schuldenaar te worden voldaan naar evenredigheid van ieders vordering, behoudens de door de wet erkende redenen van voorrang.
2. Bij overeenkomst van een schuldeiser met de schuldenaar kan worden bepaald dat zijn vordering jegens alle of bepaalde andere schuldeisers een lagere rang neemt dan de wet hem toekent.

Artikel 6:43

1. Verricht de schuldenaar een betaling die zou kunnen worden toegerekend op twee of meer verbintenissen jegens een zelfde schuldeiser, dan geschiedt de toerekening op de verbintenis welke de schuldenaar bij de betaling aanwijst.
2. Bij gebreke van zodanige aanwijzing geschiedt de toerekening in de eerste plaats op de opeisbare verbintenissen. Zijn er ook dan nog meer verbintenissen waarop de toerekening zou kunnen plaatsvinden, dan geschiedt deze in de eerste plaats op de meest bezwarende en zijn de verbintenissen even bezwarend, op de oudste. Zijn de verbintenissen bovendien even oud, dan geschiedt de toerekening naar evenredigheid.

Artikel 6:44

1. Betaling van een op een bepaalde verbintenis toe te rekenen geldsom strekt in de eerste plaats in mindering van de kosten, vervolgens in mindering van de verschenen rente en ten slotte in mindering van de hoofdsom en de lopende rente.
2. De schuldeiser kan, zonder daardoor in verzuim te komen, een aanbod tot betaling weigeren, indien de schuldenaar een andere volgorde voor de toerekening aanwijst.
3. De schuldeiser kan volledige aflossing van de hoofdsom weigeren, indien daarbij niet tevens de verschenen en lopende rente alsmede de kosten worden voldaan.

Artikel 6:119

1. De schadevergoeding, verschuldigd wegens vertraging in de voldoening van een geldsom, bestaat in de wettelijke rente van die som over de tijd dat de schuldenaar met de voldoening daarvan in verzuim is geweest.
2. Telkens na afloop van een jaar wordt het bedrag waarover de wettelijke rente wordt berekend, vermeerderd met de over dat jaar verschuldigde rente.

3. Een bedongen rente die hoger is dan die welke krachtens de vorige leden verschuldigd zou zijn, loopt in plaats daarvan door nadat de schuldenaar in verzuim is gekomen.

Artikel 6:119a

1. De schadevergoeding, verschuldigd wegens vertraging in de voldoening van een geldsom, bestaat in het geval van een handelsovereenkomst in de wettelijke rente van die som met ingang van de dag volgend op de dag die is overeengekomen als de uiterste dag van betaling tot en met de dag waarop de schuldenaar de geldsom heeft voldaan. Onder handelsovereenkomst wordt verstaan de overeenkomst om baat die een of meer van de partijen verplicht iets te geven of te doen en die tot stand is gekomen tussen een of meer natuurlijke personen die handelen in de uitoefening van een beroep of bedrijf of rechtspersonen.

2. Indien geen uiterste dag van betaling is overeengekomen, is de wettelijke rente van rechtswege verschuldigd:

a. vanaf 30 dagen na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de schuldenaar de factuur heeft ontvangen, of

b. indien de datum van ontvangst van de factuur niet vaststaat, of indien de schuldenaar de factuur ontvangt voordat hij de prestatie heeft ontvangen, vanaf 30 dagen na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de prestatie is ontvangen, of

c. indien de schuldenaar een termijn heeft bedongen waarbinnen hij de ontvangen prestatie kan aanvaarden dan wel kan beoordelen of deze aan de overeenkomst beantwoordt, en indien hij de factuur ontvangt voordat hij de prestatie heeft aanvaard of beoordeeld, vanaf 30 dagen na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de schuldenaar de prestatie heeft aanvaard of beoordeeld, dan wel, indien hij zich niet over goedkeuring of aanvaarding uitspreekt, vanaf 30 dagen na de aanvang van de dag volgende op die waarop de termijn verstrijkt.

3. Telkens na afloop van een jaar wordt het bedrag waarover de wettelijke rente wordt berekend, vermeerderd met de over dat jaar verschuldigde rente.

4. Geen wettelijke rente is verschuldigd wanneer de schuldeiser zelf in verzuim is.

5. De wettelijke rente is verschuldigd behalve voor zover de vertraging niet aan de schuldenaar kan worden toegerekend.

6. Voor de toepassing van dit artikel wordt met de wettelijke rente gelijkgesteld een andere overeengekomen rente.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Artikel 237

1. De partij die bij vonnis in het ongelijk wordt gesteld, wordt in de kosten veroordeeld. De kosten mogen echter geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd tussen echtgenoten of geregistreerde partners of andere levensgezellen, bloedverwanten in de rechte lijn, broers en zusters of aanverwanten in dezelfde graad, alsmede indien partijen over en weer op enkele punten in het

ongelijk zijn gesteld. Ook kan de rechter de kosten die nodeloos werden aangewend of veroorzaakt, voor rekening laten van de partij die deze kosten aanwendde of veroorzaakte.

2. Bij een tussenvonnis kan de beslissing over de kosten tot het eindvonnis worden aangehouden.

3. Het bedrag van de kosten waarin de verliezende partij wordt veroordeeld, wordt, voor zover die kosten vóór de uitspraak zijn gemaakt en niet aan haar zijde zijn gevallen, bij het vonnis vastgesteld.

4. De na de uitspraak ontstane kosten worden op verzoek van de partij in het voordeel van wie een kostenveroordeling is uitgesproken, begroot door de rechter die het vonnis heeft gewezen. Deze geeft daarvoor een bevelschrift af. Hiertegen is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 240

Kosten terzake van ambtshandelingen, verricht door gerechtsdeurwaarders, worden berekend overeenkomstig bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgestelde tarieven.

Artikel 241

Ter zake van verrichtingen waarvoor de in de artikelen 237 tot en met 240 bedoelde kosten een vergoeding plegen in te sluiten, zoals die ter voorbereiding van gedingstukken en ter instructie van de zaak, kan jegens de wederpartij geen vergoeding op grond van artikel 96, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek worden toegekend, maar zijn alleen de regels betreffende proceskosten van toepassing.

Bijlage 2 Voorbeeld van een eenvoudige renteberekening

De wettelijke rente voor handelstransacties (art.6: 119a BW) is als volgt:

Per 01-01-2012 8%

Per 01-07-2011 8,25 %

Per 01-01-2011 8 %

Indien een bedrag ad EUR 500 voldaan diende te worden op 1 mei 2011, en betaling plaatsvindt op 31 maart 2012, is de berekening als volgt:

Hoofdsom		€ 500,-
8% voor 2 maanden (mei en juni 2011)	€ 6,67	(500 x 8% x 2 maanden)
8,25% voor juli t/m december 2011	€ 20,63	(500 x 8,25% x 6 maanden)
Rente 8% voor 3 maanden	€ 10,00	(500 x 8% x 3 maanden)
Totaal te voldoen op 31 maart 2012		€ 537,30

Variatie:

Indien betaling eerst plaatsvindt op 31 juli 2012 (en rentevoet niet wijzigt), is de berekening als volgt:

Hoofdsom		€ 500,-
8% voor 2 maanden (mei en juni 2011)	€ 6,67	(500 x 8% x 2 maanden)
8,25% voor juli t/m december 2011	€ 20,63	(500 x 8,25% x 6 maanden)
8% voor 4 maanden (jan t/m april)	€ 13,33	(500 x 8% x 3 maanden)
Hoofdsom totaal op 1 mei 2012		€ 540,63 ⁴⁹
8% voor 3 maanden (mei t/m juli)	€ 10,81	(540,63 x 8% x 3 maanden)
Totaal te voldoen op 31 juli 2012		€ 551,44

---

⁴⁹ Op grond van artikel 119a lid 2 (artikel 119 lid 2) wordt na één jaar over de verschenen rente ook rente vergoed/ berekend.

Inventarisatie renteberekening Gerechtsdeurwaarders.

Naam Organisatie	
Ingevuld door	
Telefoonnummer	

1. Welk softwarepakket is binnen uw gerechtsdeurwaardersorganisatie gedurende de jaren 2007 tot en met 2011 in gebruik geweest? We verzoeken u daarbij de naam van het pakket aan te geven en de in gebruik zijnde versie. Indien gedurende een jaar sprake is van een wijziging / versie, zou u dat dan tevens willen vermelden (met de ingangsdatum).

Jaar	Naam Softwarepakket	Versie
2007		
2008		
2009		
2010		
2011		

2. Zijn er gedurende de onder vraag 1 genoemde jaren aanpassingen gemaakt in de software die tot mogelijke wijzigingen in de renteberekening in debiteurendossiers leiden? Zo ja, wanneer zijn die wijzigingen doorgevoerd en wat zijn de inhoudelijke gevolgen daarvan voor de renteberekening aan debiteuren?

Datum	Omschrijving wijziging	Gevolgen

3. In de pers werd melding gemaakt van een softwarefout in de berekening van de in een zaak verschuldigde rente. Deze fout werd als volgt omschreven: (...) In rekenmethodes van

gerechtsdeurwaarders lijkt er een fout te worden gemaakt met de berekening van de rente. Hierbij groeit de schuld ieder jaar, doordat de rente erbij wordt opgeteld. Stel: een schuldenaar lost netjes een rente van 10 procent af op zijn schuld van 40.000 euro. Normaliter zou die schuld dan 40.000 euro moeten blijven, omdat de rente is betaald. Echter in de foutieve renteberekening betaalt hij het jaar erop rente over een bedrag van 44.000 euro. De rente die hij had afgelost, is dan weer opgeteld bij het bedrag waarover de rente wordt berekend.(...)

Ten aanzien hiervan verzoeken we u de volgende vragen te beantwoorden:

- Heeft u naar aanleiding van de oproep van de KBvG om uw software kritisch te bekijken op dit punt de werking van uw renteberekeningssoftware gecontroleerd?

JA / NEE

- Heeft u de genoemde fout aangetroffen?

JA / NEE

- Zo ja, welke maatregelen heeft u genomen om deze fout te herstellen?

- Welk totaalbedrag is er door deze fout teveel aan rente berekend?

Jaar	Rente
2007	
2008	
2009	
2010	
2011	
Totaal	

- Aan wie is deze rente ten goede gekomen?

Aan de individuele debiteuren	JA / NEE
Aan de individuele crediteuren / opdrachtgever	JA / NEE
Aan uw eigen organisatie	JA / NEE
Anders, namelijk:	

4. Hoeveel heeft uw gerechtsdeurwaardersorganisatie gedurende de laatste 5 jaar, gespecificeerd per jaar, bij debiteuren aan rente en kosten in rekening gebracht?

Jaar	Rente	Kosten
2007		
2008		

Bijlage 4 De Toezichthoudende rol van het BFT, nader geduid.

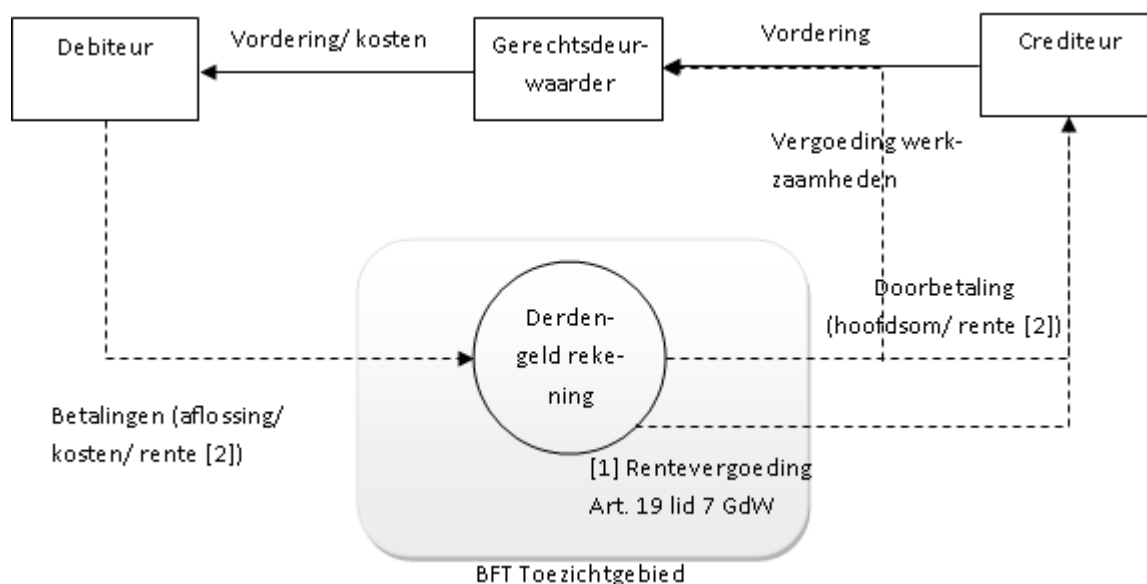
Het BFT is ingevolge artikel 110 Wet op het notarisambt ('Wna') ingesteld als financieel toezichthouder op het notariaat. Door middel van artikel 30 lid 1 van de Gerechtsdeurwaarderswet (Gdw) heeft het BFT ook de taak om toezicht uit te oefenen op de naleving door de gerechtsdeurwaarder van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 19, eerste lid, tweede lid, derde volzin, en zevende lid Gdw.

Artikel 17 Gdw behelst de verplichting voor de gerechtsdeurwaarder een administratie te voeren uit welke op eenvoudige wijze zijn rechten en verplichtingen kunnen worden gekend. Ingevolge artikel 17 lid 5 Gdw zijn middels de Administratieverordening nadere regels gegeven omtrent de wijze waarop de kantoor- en privé-administratie dient te worden ingericht en bijgehouden. Artikel 19 Gdw gaat over de kwaliteitsrekening en de gelden die de gerechtsdeurwaarder daarop van cliënten en / of andere derden dient te bewaren, alsmede de rentevergoeding die (op grond van artikel 19 lid 7 Gdw) over bedragen die op een kwaliteitsrekening staan, dient te worden vergoed.

Het BFT is van mening is dat *Renteberekeningen in relatie 'opdrachtgever-schuldenaar'* geen onderdeel zijn van BFT toezicht op grond van Gdw.

Het BFT toezicht richt zich op dit moment op de correcte administratie en het beheer daarvan, echter niet op de grootte en totstandkoming van bijvoorbeeld te incasseren bedrag. Het aangrijpingspunt van het toezicht op grond van de Gdw is het gedrag van de Gerechtsdeurwaarder. De verhouding opdrachtgever – schuldenaar (en hun onderlinge afspraken bijv. t.a.v. de verschuldigde rente) is voor de Gerechtsdeurwaarder een extern gegeven (vervat in de Vordering). Dit geldt derhalve ook voor het BFT en zijn toezicht op grond van de Gdw.

Schematisch kan het als volgt worden aangegeven:

[1] Het berekenen van rente over bedragen en uitbetalen aan opdrachtgevers van bedragen die aanwezig zijn op de derden-geldrekening (artikel 19 lid 7 Gdw jo Regeling rente bijzondere rekeningen gerechtsdeurwaarders). Dit valt binnen het BFT toezichtdomein.

[2] Het berekenen van rente (en kosten) aan debiteuren door de gerechtsdeurwaarder op aan hem ter incasso voorgelegde vorderingen. Deze rente kan bestaan uit meerdere componenten (de contractuele rente, de wettelijke rente) en wordt berekend over hoofdsom en / of kosten. Dit valt buiten het BFT toezichtdomein; er is sprake van een regelingen gebaseerd op afspraken crediteur-debiteur; de gerechtsdeurwaarder voert hier (contractuele) afspraken uit.

Het hierboven aangegeven grijze kader geeft het toezichtgebied van het BFT op grond van de Gdw weer. Dat ziet toe op de nominale binnenkomende geldstromen van debiteuren en de nominale uitgaande geldstromen naar crediteuren.